

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálněpedagogických studií

Bakalářská práce

Monika Tomčíková, DiS.

**Náplň práce asistenta pedagoga v základních školách a jeho význam z
pohledu pedagoga**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci 22. 4. 2020

.....

Monika Tomčíková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí bakalářské práce Mgr. Evě Urbanovské, Ph.D. především za její významnou pomoc, vstřícný přístup, mnoho užitečných rad a připomínek a odborné vedení při tvorbě této bakalářské práce.

Obsah

ÚVOD	6
1 Legislativní opatření ve vzdělávání žáků se speciálně vzdělávacími potřebami	7
1.1 Inkluze a integrace.....	7
1.2 Inkluze v zahraničí	8
1.3 Podpůrná opatření.....	10
1.4 Žák se speciálními vzdělávacími potřebami	13
2 Asistent pedagoga	14
2.1 Vymezení pojmu	14
2.2 Historie asistenta pedagoga.....	14
2.3 Vzdělávání asistenta pedagoga.....	15
2.4 Náplň práce.....	17
2.5 Kvalifikační předpoklady	18
3 Asistent pedagoga ve škole	20
3.1 Financování a plat asistenta pedagoga	20
3.2 Spolupráce asistenta pedagoga a pedagoga.....	22
3.3 Zřízení místa asistenta pedagoga.....	23
3.4 Stereotypy činností asistenta pedagoga.....	24
4 Metodologická východiska	26
4.1 Hlavní cíl	26
4.2 Dílčí cíle	26
4.3 Výzkumné předpoklady	26
4.4 Charakteristika zvolené metody šetření	27
4.5 Metoda šetření	27
4.6 Charakteristika respondentů	28
5 Analýza výsledků průzkumu	29
6 Diskuze.....	51
6.1 Limity výzkumu	55
6.2 Doporučení pro praxi.....	57
7 ZÁVĚR.....	58

Seznam bibliografických citací	60
Seznam tabulek	64
Seznam grafů	65
Seznam příloh.....	66

ÚVOD

Asistent pedagoga patří mezi pedagogické pracovníky. Pracuje a poskytuje podporu jiným pedagogickým pracovníkům z důvodu přítomnosti žáka se speciálními vzdělávacími potřebami ve třídě.

Téma této bakalářské práce je „Náplň práce asistenta pedagoga v základních školách a jeho význam z pohledu pedagoga“. Téma jsem si vybrala, jelikož jsem necelé tři roky pracovala právě jako asistent pedagoga v základní škole. Protože se jednalo o malotřídní školu, náplň mojí práce byla pestrá a pomáhala jsem „kde bylo potřeba“. Pracovala jsem převážně s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, ale také jsem vypomáhala v místní mateřské škole, školní družině nebo si vyzkoušela roli pedagoga během vyučování, a to z důvodu nepřítomnosti dalšího pedagoga. V prostředí malotřídní školy, která disponuje malým počtem pedagogů, je asistent pedagoga vždy nápomocný a užitečný.

Cílem bakalářské práce je zjistit a porovnat názory na pozici asistenta pedagoga a náplň jeho práce v základních školách z pohledu pedagoga. Ze strany asistenta pedagoga nás zajímají právě názory pedagogů, které bychom mohli porovnat s vlastními zkušenostmi a také s dalšími pedagogy.

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. Teoretická část se dělí na celkem tři kapitoly. První kapitola pojednává obecně o inkluzi a integraci, o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a o podpůrných opatřeních. V další kapitole se zaměříme obecně na pojem asistenta pedagoga, náplň práce, historii, vzdělávání a kvalifikační předpoklady. Ve třetí kapitole se zaměříme na fungování asistenta pedagoga ve škole, konkrétně na vztahy a komunikaci s pedagogy. Dále také na financování asistenta pedagoga, zřízení jeho pozice a stereotypy spojené právě s profesí asistenta pedagoga.

V praktické části práce analyzujeme výsledky výzkumu z dotazníkového šetření. Dotazník je anonymní a zaměřen pro pedagogy základních škol, kteří pracují nebo pracovali s asistenty pedagoga a mohou tak zhodnotit náplň jejich práce a jejich význam ve škole.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Legislativní opatření ve vzdělávání žáků se speciálně vzdělávacími potřebami

1.1 Inkluze a integrace

S pojmy integrace a inkluze se můžeme setkat také v souvislosti s asistentem pedagoga. Pojmy integrace a inkluze jsou pro mnohé lidi neznáme a ti co je znají, je často zaměňují nebo zastávají názor, že oba pojmy jsou stejné.

Speciální pedagog profesor Sovák se jako první pokusil definovat stupně socializace. Definoval čtyři základní stupně a to: integrace, adaptace, utilita a inferiorita (Sovák, 2000). Integrace je dle Tannenbergerové (2016) snaha o začlenění rozdílných žáků se speciálně vzdělávacími potřebami skrz hodnotný edukační proces, rovné příležitosti a společné vzdělávání s intaktními lidmi do společnosti. Dle Slowíka (2016) je integrace ve spojitosti s handicapovanými lidmi dnes již známá a je označována jako nejvyšší stupeň socializace. Integrace je opak segregace, což znamená vyčleňování. Sociální integrace je přirozená a je to proces začleňování jedince do společnosti. K vysvětlení pojmu integrace používá Slowík (2007, s. 31) citaci od Jesenského „*spolužití postižených a nepostižených při přijatelně nízké míře konfliktnosti vztahů těchto skupin*“.

Vývoj začleňování jedinců s handicapem do společnosti přechází z fáze integračního přístupu k tzv. inkluzivním přístupům. Inkluze je časově neohrazený proces, kdy se lidé s handicapem v plné míře účastní aktivit stejně jako lidé bez handicapu. Inkluzivní postoj nám říká, že všichni jsou si rovni. Jedinci s handicapem se věnují všem činnostem jako lidé bez postižení, a to pokud možno bez využití speciálních prostředků a postupů (Slowík, 2016). Podle Kratochvílové (2013, s. 13) je cílem inkluzivního vzdělávání: „*umožnit všem přístup ke vzdělávání, přispívat k sociální soudržnosti a respektu vůči rozmanitosti, usilovat o maximální rozvoj každého jedince ve všech oblastech jeho osobnosti a přispívat tím ke kvalitě jeho života, podporovat maximální participaci na vlastním rozvoji i společenském životě, překonávat bariéry, které vycházejí z postojů a předsudků vůči jakékoliv odlišnosti a z jejich neznalosti.*“ Dle Kroupové (2016), je inkluze proces zaměřující se na různorodost potřeb všech osob bez

rozdílu a zvýšení podílu na učení, a naopak snížení vyloučení v oblasti vzdělávání. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, § 2 vymezuje rovný přístup ke vzdělávání všech dětí jenž je v České republice zaručující se obzvláště Ústavou ČR a Úmluvou o právech dítěte. Konkrétně Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných § 1 upravuje předpisy žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. K žákům je přistupováno s ohledem k jejich věku a vývojovém stupni.

1.2 Inkluze v zahraničí

Když se vrátíme zpátky do historie, převážně v USA a Kanadě se formovala rodičovská hnutí práv dětí s postižením v období padesátých a šedesátých let. Zajímala se zvláště o propuštění z ústavů, odstranění fyzických i sociálních zábran a následně také zařazení dětí s postižením do běžných škol. Deinstitutionalizace spojená s procesem integrace postižených do společnosti začala v 70. letech v Severní Americe a dále i v západoevropských státech. V roce 1975 byl ve Spojených státech amerických přijat zákon o vzdělávání osob s postižením, jako v první zemi. The Individuals with Disabilities Education Act IDEA byl dále novelizován v roce 1990, 1997 a 2004. Pokud hovoříme o inkluzivním vzdělávání, je třeba zmínit také Prohlášení ze Salamanky z roku 1994. Podle prohlášení má každý člověk právo na vzdělávání, což můžeme najít ve Všeobecné deklaraci lidských práv a svobod z roku 1948. Vzdělávání pro všechny bez ohledu na rozdíly je obnoveno v závazku z konference Vzdělávání pro všechny z roku 1990. Zajištění vzdělávání osob s postižením patří do vzdělávacího systému z roku 1993 je uvedené ve Standardních pravidlech OSN. Prohlášení podepsalo 92 zemí včetně České republiky. Hlavním principem by mělo být společné vzdělávání, učení, a to kdykoliv je to možné. Školy se musí přizpůsobit individuálním potřebám jedinců. Rada Evropy roku 2003 přijala Politickou deklaraci společně s Akčním plánem, který byl přijat v roce 2006. Vzdělávání dětí s postižením v běžných školách je důležitým nástrojem sociální integrace. Je důležité jim umožnit přestup na další vzdělávání, zaměstnání a možnost celoživotního vzdělávání (Marques, 2016).

Když se podíváme na inkluzi na skandinávském poloostrově, tak například ve **Finsku** pohlíží na inkluzi z více pohledů než pouze z oblasti vzdělávání. Vzdělávací systém má v této zemi na starost Ministerstvo školství. Výkonným orgánem je Rada pro vzdělávání, která má mimo jiné na starost také zavádění inkluze do škol. Počet žáků začleněných do běžných

základních škol je téměř stoprocentní, až na ty, jejichž postižení je tak závažné, že nemohou být v běžné škole vzděláváni. V zemi výborně funguje propojenost jednotlivých oblastí státní správy. Inkluzivní programy nezahrnují pouze vzdělávání ve školách, ale také péči o rodinu, například podpora vzdělávání Romů a Sámů. Důraz je také kladen na připravenost a kontrolu vzdělávání učitelů ze strany státu. Důkladně propracovaný je také systém poskytování podpůrných opatření. Základem pro vzdělávání imigrantů je především jazyková podpora (Kartous, 2015). V nedalekém **Norsku** v 90. letech 20. století fungovaly tzv. speciální školy. Po reformě v 90. letech byly tyto školy přetvářeny v poradenská centra sloužící učitelům běžných škol. Centra poskytují pomoc školám ke vzdělávání žáků se speciálními potřebami, což se ukazuje být jako dobrá metoda při přechodu systému. Bez ohledu na vzdělávací stupeň je v Norsku brán ohled jen na jedno společenské kurikulum, a to na obsah vzdělávání, tedy to, co se žáci naučí. Předškolní vzdělávání v Norsku je na výborné úrovni. Při povinném vzdělávání je kladen důraz na včasné zjištění překážek a problémů na samém začátku vzdělávání (Kartous, 2015).

V **Německu** jsou žáci se speciálními vzdělávacími potřebami součástí vzdělávání v běžných školách a individuálně podporováni. Inkluzivní vzdělávání je zakotveno v základním zákoně – kniha dvanáctá o sociálním zabezpečení, ústavě a právních předpisech týkajících se školství jednotlivých spolkových zemí. V případě zdravotního postižení je individuálně stanoven průběh a místo poskytování podpory. Pokud je to alespoň trochu možné, navštěvují žáci se speciálními vzdělávacími potřebami běžné školy (Zahořáková, Kala, 2016).

Pro nás v nedalekém **Polsku** jsou do běžných škol začleňováni především žáci s lehkým mentálním postižením. Zákon, který se zabývá vzděláváním osob se speciálními vzdělávacími potřebami je zákon o vzdělávacím systému (Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty). Během docházky do mateřské školy je důležité pozorování a posouzení školní zralosti. Na základní škole jsou již viditelné některé speciální potřeby žáka nebo třeba talent žáků nadaných. Učitel, který s žákem pracuje nebo speciální pedagog posuzují vývojové a vzdělávací potřeby žáka. Psychologická a vzdělávací pomoc může být ze strany doporučení vydaného hodnotící komisí v centrech psychologické a vzdělávací podpory (Zahořáková, Kala, 2016).

V **Rakousku** se o začleňování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami začalo mluvit v roce 1980, kdy se začalo upozorňovat na nedostatečnost speciálního vzdělávání

obzvláště v problému sociální integrace. Od roku 1984 směřuje systém vzdělávání k inkluzivnímu vzdělávání. V roce 1993 bylo právo žáků na integraci zakotveno do právního rámce. Důležité právní předpisy jsou: federální zákon o školním vzdělávání, zákon o povinném vzdělávání a zákon o organizaci škol (Zahořáková, Kala, 2016).

Ve **Velké Británii** můžeme mluvit o školském zákoně Education Act z roku 1996, který klade významný důraz na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami kolektivně s žáky bez speciálních potřeb. Podporu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami najdeme od roku 2014/2015 v zákoně o dětech a rodinách Children and Families Act. Ministerstvo školství vydalo v roce 2014 dokument, jež obsahuje pokyny, povinnosti, zásady a postupy dětí a mladistvých ve věku 0 do 25 let se speciálními vzdělávacími potřebami nebo zdravotním postižením. Jsou vytvořena zvláštní podpůrná opatření, jako rozlišené vyučovací metody, doplňková pomoc dospělého, použití speciálních zařízení nebo technologií. Musí být určen koordinátor pro speciální vzdělávací potřeby, který dohlíží na poskytování podpory těmto žákům. Vzdělávání ve Velké Británii je rozdílné v každé z oblastí – v Anglii, Walesu, Severním Irsku a Skotsku (Zahořáková, Kala, 2016).

1.3 Podpůrná opatření

Je to komplex opatření – organizačních, personálních, vzdělávacích, které jsou poskytovány školou žákům, kteří z důvodů vymezených v zákoně tato opatření vyžadují (Michalík, Baslerová, Felcmanová, 2015). Podpůrná opatření spočívají podle zákona č. 82/2015 Sb. § 16 zákona, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., v těchto záležitostech:

- školám a školským zařízením poradenskou pomocí,
- úpravě pro přijímání a ukončení vzdělání,
- úpravě obsahu, organizace, hodnocení, forem nebo metod edukace a školských služeb,
- prodloužení studia středního nebo i vyššího odborného vzdělávání v délce až o dva roky,
- zabezpečení speciální pedagogické péče během výuky předmětů,
- možnost využívat kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a pomůcek,
- podpůrná opatření zahrnují taktéž možnost využití komunikačních systémů pro neslyšící a hluchoslepé jedince,

- vzdělávání žáka podle individuálního vzdělávacího plánu a úpravě výstupů žáka v možnostech vymezených rámcovým vzdělávacím programem a akreditovaným vzdělávacím programem,
- součástí podpůrných opatření je také možnost využití asistenta pedagoga, tlumočnicka českého znakového jazyka nebo další pedagogické pracovníky žákovi během jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení a poskytují mu podporu,
- poskytování služeb v upravených prostorách, a to stavebně nebo technicky.

Podpůrná opatření můžeme rozdělit do pěti stupňů podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti. Kombinovat se mohou různé druhy a stupně postižení (Michalík, Baslerová, Felcmanová, 2015).

„(1) Podpůrná opatření prvního stupně představují minimální úpravu metod, organizace a hodnocení vzdělávání a jsou poskytována žákovi, u kterého se projevuje potřeba úprav ve vzdělávání nebo školských službách a zapojení v kolektivu. Podpůrná opatření prvního stupně nemají normovanou finanční náročnost.

(2) Pokud by k naplnění vzdělávacích potřeb žáka nepostačovalo poskytování podpůrných opatření prvního stupně, doporučí škola nebo školské zařízení (dále jen „škola“) žákovi využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení za účelem posouzení jeho speciálních vzdělávacích potřeb.

(3) Podpůrná opatření druhého až pátého stupně se poskytují na základě doporučení školského poradenského zařízení a s informovaným souhlasem zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka.

(4) Podpůrná opatření se poskytují samostatně nebo v kombinacích různých druhů a stupňů v souladu se zjištěnými speciálními vzdělávacími potřebami žáka. Konkrétní druh podpůrného opatření lze poskytovat pouze v jednom stupni.

(5) Členění konkrétních podpůrných opatření do stupňů, pravidla jejich použití a normovaná finanční náročnost podpůrných opatření druhého až pátého stupně jsou stanoveny v příloze č. 1

k této vyhlášce.“ (Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, § 2).

Podpůrná opatření prvního stupně jsou záležitostí školy, která také financuje podporu ze svého rozpočtu. Škola vypracuje plán pedagogické podpory, který vymezuje popis potíží a speciálních vzdělávacích potřeb žáka. V plánu pedagogické podpory jsou stanoveny cíle podpory a způsob vyhodnocování, zda je cíl splněn. (Vyhláška č. 27/2016 Sb.) Pokud jsou podpůrná opatření prvního stupně vyhovující a postačují k naplnění potřeb žáka se speciálními vzdělávacími potřebami používá se nadále, dokud je účinný. Pokud nejpozději po uplynutí doby šest měsíců tato podpůrná opatření nestačí a není vidět zlepšení ve výkonu žáka, je potřeba, aby zákonný zástupce žáka kontaktoval školské poradenské zařízení. Školské poradenské zařízení dále hodnotí, zda je možnost pokračovat nadále v poskytování prvního stupně podpůrných zařízení nebo navrhne vyšší stupeň podpory a tím se žák stane klientem školského poradenského zařízení. V případě přiznání **druhého až pátého stupně** podpory přísluší škole finanční zvýhodnění. Částka se odvíjí od náročnosti vzdělávání určitého žáka (Michalík, Baslerová, Felcmanová, 2015).

U **druhého stupně** podpory je potřeba vypracování individuálního vzdělávacího plánu školou. Přístup k žákovi s tímto stupněm podpory vyžaduje především změny v organizaci a metodách výuky, v hodnocení a stanovení postupů. Žák vykazuje mírné problémy během vzdělávání, které lze kompenzovat se speciálními učebnicemi a pomůckami, úpravou pedagogické práce. Žák s podporou **třetího stupně** podpůrných opatření již vyžaduje viditelné úpravy v metodách práce, organizaci a během vzdělávání obecně. Hodnocení žáka je také upraveno. Potřeby žáka v tomto stupni vyžadují podporu práce dalšího pedagogického pracovníka, jako je například asistent pedagoga, či pracovníka využívajícího komunikační systémy neslyšících a hluchoslepých. Ve **čtvrtém stupni** podpory jsou vyžadovány význačnější úpravy ve všech oblastech jako u třetího stupně podpory. **Pátý stupeň** podpory vyžaduje nejvyšší míru přizpůsobení průběhu a obsahu vzdělávání, podporu rozvoje schopností a dovedností žáka a kompenzaci důsledků jeho zdravotního postižení. Organizace vzdělávání žáka a metody jsou vybírány podle zdravotního stavu žáka a jeho omezení. Tento stupeň je určen převážně žákům s kombinovaným postižením. Mnohdy je důležitá úprava prostředí a podpora asistenta pedagoga, speciálního pedagoga a druhého pedagogického pracovníka (Vyhláška č. 27/2016 Sb.).

1.4 Žák se speciálními vzdělávacími potřebami

„Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.“ (Zákon 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, § 16, 1).

Bartoňová (2005) dělí žáky se speciálními vzdělávacími potřebami do tří skupin. První skupina jsou žáci se zdravotním postižením. Zde spadají žáci s mentálním, tělesným, zrakovým, sluchovým nebo kombinovaným postižením. Dále zde spadají žáci s vadami řeči, autismem, vývojovou poruchou v oblasti chování a učení. Druhá skupina jsou žáci se zdravotním znevýhodněním. Zde můžeme zařadit žáky dlouhodobě nemocné nebo zdravotně oslabené a žáky s lehčí zdravotní poruchou. Třetí skupina jsou žáci se sociálním znevýhodněním. Tito žáci většinou pochází se sociálně slabších rodin nebo mají nařízenou ochrannou nebo ústavní výchovu. Můžeme zde také zařadit děti azylantů a děti s jiným mateřským jazykem.

Během vzdělávání je důležité, aby pedagog bral ohled u žáka se speciálními vzdělávacími potřebami jednak na jeho psychické zvláštnosti ale také na všechny potřeby žáka s určitým druhem postižení. Například brát ohled na jeho inteligenci, kognitivní procesy nebo schopnost adaptace a socializace (Řehulka, In Bartoňová, Vítková, 2013). Ve vyhlášce č. 27/2016 Sb., § 17 můžeme najít organizační informace během vzdělávání žáku se speciálními vzdělávacími potřebami. Maximální počet žáku se SVP a přiznaným podpůrným opatřením (2.-5. stupně) může být ve třídě nebo oddělení pouze pět. Ohled je brán na povahu žáků se SVP. Stejně tak u žáku s PO druhého až pátého stupně nesmí počet přesáhnout jednu třetinu žáků ve třídě. Vzdělávat žáka se SVP ve škole lze na základě písemné žádosti rodiče či zletilého žáka a doporučení školského poradenského zařízení.

2 Asistent pedagoga

Pozice asistenta pedagoga se v České republice objevuje od roku 2016 stále častěji a nyní je téměř nepostradatelný v mnoha mateřských, základních nebo i středních školách. V této kapitole se zaměříme na asistenta pedagoga z obecného pohledu.

2.1 Vymezení pojmu

Dle Vyhlášky č. 27/2016 Sb., § 5 je asistent pedagoga pedagogický pracovník, který pomáhá druhému pedagogickému pracovníkovi, a to z důvodu přítomnosti žáka se speciálními vzdělávacími potřebami ve třídě. Asistent pedagoga se účastní na realizaci a organizaci vzdělávání společně s dalšími pracovníky. Snaží se vést žáka se speciálními vzdělávacími potřebami k samostatnosti jak v učení, tak obecně a také ho aktivně zapojit v co nejvyšší možné míře do činností ve škole.

Asistent pedagoga je jedna z možností podpůrných opatření v inkluzivním vzdělávání, která má vést k lepší kvalitě pedagogické činnosti s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, a to v oblasti zdravotní nebo sociální (Teplá, 2015). „*Asistent pedagoga působí již v předškolním zařízení, kde přispívá k rozvoji osobnosti dítěte, podílí se na osvojování základních pravidel chování, na přípravě dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami na vstup do základního vzdělávání, dále pak působí v základním vzdělávání a středním vzdělávání.*“ (Habr, Hájková a Vaničková, 2015, s. 43). Asistent pedagoga je na základě zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících § 20 definován jako pedagogický pracovník. Asistent pedagoga vykonává přímou pedagogickou činnost tam, kde je jeden nebo více integrovaných žáků. Asistent pedagoga může také působit v dalších školských zařízeních, a to v zařízení pro zájmové vzdělávání, ve školském výchovném a ubytovacím zařízení, ve školském zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, nebo ve školském zařízení pro preventivně výchovnou péči.

2.2 Historie asistenta pedagoga

V České republice byl do roku 1997 ve školách vždy ve třídě pouze jeden pedagogický pracovník, a to i ve třídách, kde byl přítomen žák se speciálními vzdělávacími potřebami. Dle vyhlášky č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách platné od

roku 1997 se začalo poprvé mluvit o možnosti spolupráce dvou pedagogických pracovníků ve třídě. Kromě větší efektivnosti speciálně pedagogického působení byla zvýšena také míra bezpečnosti (Teplá, Šmejkalová, 2007).

Činnost asistentů byla financována z prostředků mimo resort školství, a to příslušnými úřady práce. Později resort práce a sociálních věcí přestal tuto pomoc akceptovat. Dále se na financování pro zřízení funkce asistenta podílela občanská sdružení zdravotně postižených. Postupně se na krytí nákladů začal podílet resort školství. U asistentů financovaných z těchto prostředků se nejvíce jednalo o formu civilní vojenské služby. V letech 2000-2001 došlo k odklonu práce s výlučně romskými žáky a bylo zavedeno širší pojetí asistence. Asistence byla vymezena všem sociálně znevýhodněným žákům a název profese se změnil na vychovatel-asistent učitele (Morávková Vejrochová a kol., 2015). Od roku 2004 jsou žáci se zdravotním postižením, znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním označováni jako žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, a to dle školského zákona 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

Asistenci poskytují asistenti pedagoga nebo osobní asistenti, což jsou dva organizačně odlišné způsoby. Osobní asistence je služba, jenž spadá do zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách. Osobní asistenty zaměstnávají především neziskové organizace a spolupráce se školou je postavena na smlouvě mezi ředitelem školy a poskytující organizací. Asistent je hrazen organizací a z příspěvku rodičů žáka.

Asistent pedagoga je zaměstnancem školy dle zákona 561/2004 Sb. Důležité je nezbytné vyjádření školského poradenského zařízení a souhlas krajského úřadu (Němec, Šimáčková-Laurenčíková, Hájková, 2014).

2.3 Vzdělávání asistenta pedagoga

Požadavky na vzdělávání asistenta pedagoga jsou uvedeny v § 20 zákona č. 563/2004 Sb. Paragraf je rozdělen na 2 odstavce a to, zda asistent pedagoga vykonává přímou pedagogickou činnost ve třídě, nebo přímou pedagogickou činnost spočívající v pomocných výchovných pracích.

Asistent pedagoga dle zákona č. 563/2004 Sb., vykonávající přímou pedagogickou činnost ve třídě s přítomností žáka se speciálními vzdělávacími potřebami § 20 může získat odbornou kvalifikaci:

- získaným studiem na vysoké škole v oblasti pedagogiky,
- získaným studiem na vysoké škole jiného oboru než pedagogického a zároveň:
 - o celoživotní vzdělávání v oblasti pedagogiky, nebo
 - o studium pedagogiky, nebo
 - o splněním vzdělávacího programu pro asistenta pedagoga.
- získaným studiem na vyšší odborné škole v oblasti pedagogiky,
- získaným studiem na vyšší odborné škole jiného oboru než pedagogického a zároveň:
 - o celoživotní vzdělávání v oblasti pedagogiky nebo,
 - o studium pedagogiky, nebo
 - o studiem pro asistenty pedagoga.
- získaným středním vzděláním s maturitou v oblasti pedagogiky,
- získaným středním vzděláním s maturitou jiného oboru než pedagogického a zároveň:
 - o celoživotní vzdělávání v oblasti pedagogiky nebo,
 - o studium pedagogiky, nebo
 - o studiem pro asistenty pedagoga.

Asistent pedagoga, který vykonává přímou pedagogickou činnost spočívající v pomocných výchovných pracích může získat odbornou kvalifikaci stejnou jako asistent pedagoga, vykonávající přímou pedagogickou činnost ve třídě s přítomností žáka se speciálními vzdělávacími potřebami nebo také:

- získaným středním vzděláním s výučním listem a studiem pedagogiky
- získaným středním vzděláním v oboru zaměřeném na přípravu asistentů pedagoga
- získaným středním vzděláním a zároveň
 - o studium pedagogiky, nebo
 - o studium pro asistenty pedagoga, nebo
 - o základní vzdělání a studium pro asistenty pedagoga.

Můžeme tedy říci, že asistent pedagoga musí mít vzdělání v oblasti pedagogiky. Pokud mu pedagogické vzdělání chybí, může si ho doplnit vzděláním na střední nebo vysoké škole

pedagogického zaměření, studiem pedagogiky, nebo absolvováním akreditovaného kurzu pro asistenty pedagoga. Tyto kurzy nabízí spousta organizací jako je například: Pedagogická fakulta UK Praha, Rytmus o.p.s. Praha, Brno, Nová škola o.p.s., Centrum celoživotního vzdělávání Pardubice, Vysočina Education, Univerzita Palackého v Olomouci nebo třeba Pedagogicko-psychologická poradna Zlín (Kendíková, 2017).

Studium pro asistenty pedagoga

Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků § 4, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků:

„Studiem pro asistenty pedagoga získává jeho absolvent znalosti a dovednosti v oblasti pedagogických věd, které jsou součástí jeho odborné kvalifikace. Studium se uskutečňuje v délce trvání nejméně 120 vyučovacích hodin. Studium se ukončuje závěrečnou zkouškou před komisí. Po úspěšném ukončení studia získává absolvent osvědčení.“

Pro zkvalitnění práce by si měl asistent pedagoga regulérně doplňovat své vzdělání. Nejčastěji se jedná o doplnění kurzů, orientovaných na práci se žáky s určitou diagnózou. Spousta organizací nabízí několikahodinové a několikadenní takto specializované kurzy. Jedná se o workshopy, konference, semináře nebo také především přednášky. Některé školy pořádají pro své zaměstnance tematicky zaměřené semináře. Tyto akce jsou často vedeny externími přednášejícími a s sebou nesou spoustu výhod jako je například větší množství účastníků, program po skončení vyučování nebo třeba zaměření se na aktuální potřebné téma. Dále mohou být podobně realizovány supervizní semináře (Kendíková, 2017).

2.4 Náplň práce

„Asistent pedagoga poskytuje podporu jinému pedagogickému pracovníkovi při vzdělávání žáka či žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v rozsahu podpůrného opatření. Asistent pedagoga pomáhá jinému pedagogickému pracovníkovi při organizaci a realizaci vzdělávání, podporuje samostatnost a aktivní zapojení žáka do všech činností uskutečňovaných ve škole v rámci vzdělávání, včetně poskytování školských služeb.“ (Vyhláška č. 27/2016 Sb., § 5).

Asistent pedagoga, k jehož činnosti jsou stanoveny předpoklady v § 20 odst. 1 zákona o pedagogických pracovnících, podle předchozí domluvy a spolupráce s dalším pedagogem, pracuje dle aktuální situace s žáky ve třídě, jednotlivými skupinami nebo odděleními. Asistent pedagoga vykonává především přímou pedagogickou činnost při vzdělávání a výchově, vede žáka k co nejvíce možné samostatnosti a podporuje žáka v práci. Také pomáhá žákovi k dosažení cílů při vyučování a přípravě na ni. Podílí se také na pomoci s nábídkou sociálních kompetencí, a to výchovným působením při vytváření základních hygienických a pracovních návyků. Asistent pedagoga, k jehož činnosti jsou stanoveny předpoklady v § 20 odst. 2 zákona o pedagogických pracovnících, podporuje a pomáhá pedagogovi při organizačních činnostech, a hlavně prací s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Pomáhá rovněž těmto žákům s přizpůsobením se školnímu prostředí a při komunikaci se spolužáky, rodiči nebo komunitou, ze které žák pochází. Dále je asistent pedagoga potřebný při těchto činnostech: při pomoci žákům při sebeobsluze, během akcí pořádaných školou mimo areál školy nebo při pohybu během vyučování (Vyhláška č. 27/2016 Sb.).

Kendíková (2016) uvádí, že ředitel školy rozhoduje o náplni práce asistenta pedagoga. Bere přitom ohled především na individualitu a vývoj žáka se speciálními vzdělávacími potřebami. Jedná v souladu s doporučením školského poradenského zařízení a individuálního plánu určitého žáka. V praxi nejčastěji pracuje asistent pedagoga individuálně s žákem se speciálními vzdělávacími potřebami, a to při slovní podpoře, dohledu během vyučování i mimo ni. Při adaptaci na školní prostředí pomáhá při rozvoji sociálních dovedností, orientaci se v prostoru a čase. Věnuje se také komunikaci se spolužáky a řeší případné rozpory. Rovněž pomáhá s navazováním sociálních vztahů a nábídkou různých forem komunikace. Asistent pedagoga může být také zprostředkovatel mezi školou a rodinou, dohlíží na zaznamenávání si domácích úkolů, komunikuje s rodiči dle potřeby a aktuální situace. V případě problémového chování žáka zajišťuje bezpečnost ve spolupráci s poradenským pracovníkem či terapeutem. Asistent pedagoga spolupracuje při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu, a to pozorováním žáka a jeho analýzy, pozorováním jeho studijních úspěchů a neúspěchů nebo komunikuje o jeho výsledcích s pedagogy a poradenskými pracovníky.

2.5 Kvalifikační předpoklady

Asistenta pedagoga, jakožto pedagogický pracovník ve školství musí splňovat určité kvalifikační a osobnostní předpoklady.

Dle Zákona č. 563/2004 Sb., § 3 pedagogickým pracovníkem může být ten, kdo splňuje tyto předpoklady:

„a) je plně způsobilý k právním úkonům,

b) má odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává,

c) je bezúhonný,

d) je zdravotně způsobilý a

e) prokázal znalost českého jazyka, není-li dále stanoveno jinak.“

Kendíková (2017) uvádí, že bezúhonnost se prokazuje výpisem z trestního rejstříku před uzavřením pracovní smlouvy. Zdravotní způsobilost se prokazuje potvrzením od lékaře, kterého má většinou škola určeného a ten vykonává vstupní a průběžné prohlídky zaměstnanců. Prokazování znalosti českého jazyka pro provádí u osob s kvalifikací v jiném jazyce než českém. Znalost provádí zkouškou na vysoké škole především v rámci celoživotního vzdělávání nebo v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Mezi osobnostní předpoklady patří obzvláště pozitivní vztah k dětem obecně, ale také především k dětem se speciálními vzdělávacími potřebami. Pracovník na pozici asistenta pedagoga by neměl mít předsudky vůči jedincům s postižením, cizincům nebo konkrétním sociálním skupinám. Práce asistenta pedagoga musí pracovníka bavit a nedělat ji jen z důvodu mít nějakou práci. Asistent pedagoga by měl být empatický. Navazování bližších kontaktů s rodinou a žákem může být přínosné pro práci s žákem se speciálními vzdělávacími potřebami. S navazováním kontaktů se dostáváme k dalšímu důležitému předpokladu, a to je komunikativnost. Asistent pedagoga hraje důležitou roli v předávání informací mezi školou a rodinou. Je důležité si vytvořit dobré vztahy s oběma skupinami, založené na spolehlivosti a otevřenosti. Důležitá je také trpělivost tohoto pracovníka. Pro asistenta pedagoga je velmi důležitá spolupráce. Ať se jedná o spolupráci s kolegy nebo poradenskými zařízeními, je důležité umět pracovat pod vedením a umět informovat dle potřeby. Významné je dokázat pracovat dle pokynů a požadavků a neopakovat omyly (Kendíková, 2016). Gabašová a Vosmik (2019) uvádí jako další důležité předpoklady: klidnou povahu, psychickou odolnost, snahu naslouchat, vlídný a vstřícný postoj k dětem, schopnost nadhledu a odstupu nebo pozitivní myšlení.

3 Asistent pedagoga ve škole

Funkce asistenta pedagoga je zřízena ve chvíli, kdy žák se speciálními vzdělávacími potřebami má nárok v rámci podpůrných opatření na pomoc tohoto pracovníka. Vše začíná doporučením podpory asistenta pedagoga školským poradenským zařízením.

3.1 Financování a plat asistenta pedagoga

Do roku 2016 byli asistenti pedagoga financováni ze dvou odlišných dotačních systémů – samostatně fungovalo financování asistentů pedagoga žákům se zdravotním postižením a samostatně financování asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy od roku 2016 sjednotilo systém financování v rámci podpůrných opatření. Změna neproběhla u žáků se zdravotním postižením, kdy bylo společně s žádostí o asistenta doloženo doporučení ze školského poradenského zařízení. Změna proběhla u žáků se sociálním znevýhodněním, kdy je také potřeba doložit doporučení ze školského poradenského zařízení, což dříve být nemuselo. Problémy nastávají v situacích, kdy rodiče se školou téměř nespolupracují a nechtějí absolvovat návštěvu poradenského zařízení. V důsledku toho škola nemůže žádat o dotaci na asistenta pedagoga. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy v srpnu roku 2017 ukončilo financování asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním (Nová škola, 2013).

Maximální počet hodin výuky financovaný ze státního rozpočtu

„Maximální počet hodin výuky financovaný ze státního rozpočtu pro základní školu, střední školu a konzervatoř zřizovanou krajem, obcí nebo svazkem obcí (PHmax) představuje pro účely tohoto nařízení maximální týdenní počet hodin teoretického a praktického vyučování financovaný ze státního rozpočtu.

Maximální počet hodin výuky s asistentem pedagoga financovaný v některých případech ze státního rozpočtu

(1) Maximální týdenní počet hodin výuky zabezpečované vedle učitele asistentem pedagoga financovaný ze státního rozpočtu na 1 třídu školy zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona, třídu zřízenou podle § 16 odst. 9 školského zákona nebo třídu školy při školském zařízení pro

výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy v závislosti na průměrném počtu žáků ve třídě a další pravidla pro postup jeho výpočtu jsou stanoveny v příloze č. 2 k tomuto nařízení v členění podle vybraných oborů základního a středního vzdělávání a druhu znevýhodnění uvedeného v § 16 odst. 9 školského zákona.

(2) Ustanovení § 1 odst. 3 a 4 a § 5 odst. 1 se použijí pro stanovení výsledného maximálního počtu hodin výuky zabezpečované vedle učitele asistentem pedagoga financovaného ze státního rozpočtu obdobně.“ (Nařízení vlády č. 123/2018 Sb., o stanovení maximálního počtu hodin výuky financovaného ze státního rozpočtu pro základní školu, střední školu a konzervatoř zřizovanou krajem, obcí nebo svazkem obcí § 1, § 5b).

Dle novely nařízení vlády č. 75/2005 Sb. rozlišuje asistenta pedagoga jako běžného pedagogického pracovníka a asistenta pedagoga jako podpůrného opatření různě nastaveným rozsahem přímé pedagogické činnosti:

Asistent pedagoga jako běžný pedagogický pracovník	36 hodin týdně
Asistent pedagoga jako podpůrné opatření	32-36 hodin týdně

Tabulka č.1 Přehled přímé pedagogické činnosti u asistenta pedagoga

Ve škole nebo třídě zřízené podle § 16 odst. 9 zákona v oboru vzdělání základní škola, základní škola speciální, praktická škola jednoletá a praktická škola dvouletá, v mateřské škole zřízené podle § 16 odst. 9 zákona nebo v třídě zřízené podle § 16 odst. 9 zákona v mateřské škole, ve škole při školském zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, ve třídě přípravného stupně základní školy speciální a v oddělení školní družiny tvořeném pouze účastníky uvedenými v § 16 odst. 9 zákona nelze dále poskytovat podpůrné opatření spočívající ve využití asistenta pedagoga (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2020).

Plat asistenta pedagoga v plném úvazku se pohybuje mezi 4.-9. platovou třídou. S praxí do 2 let se mzda asistenta pohybuje od částky cca 14 000 Kč nahoru, a to dle praxe. V praxi se plat pohybuje v nižší platové hranici a ke snížení dochází také tím, že je asistent zaměstnán pouze na částečný úvazek. Na výši platu může mít také vliv výše dotace, kterou škola dostane na asistenta pedagoga (Nová škola, 2013).

3.2 Spolupráce asistenta pedagoga a pedagoga

Aby vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami bylo kvalitní, je nutná týmová spolupráce třídního učitele, speciálního pedagoga či psychologa, zástupce poradenského zařízení, asistenta pedagoga a rodičů. Další důležitou osobou je samotný ředitel školy, jelikož zodpovídá za vypracování a vzdělávání individuálního vzdělávacího plánu. Někdy je postavení asistenta pedagoga jako rovnocenného člena týmu zpochybňováno. Asistent pedagoga spolupracuje obzvláště s třídním učitelem a rodiči žáka se speciálními vzdělávacími potřebami. Spolupracuje také dalšími pedagogy a poradenským zařízením (Čadová, 2012).

Dle Horáčkové (2015) je spolupráce asistenta pedagoga s pedagogem velmi důležitá. Mohou se lišit podmínky ve spolupráci podle stupně škol. S jedním nebo několika málo učiteli spolupracuje asistent pedagoga v mateřské škole nebo na prvním stupni základní školy. Komunikace je v těchto případech je snadnější a spolupráce efektivnější. Na druhém stupni základních škol se žáci setkávají s větším množstvím učitelů, a proto asistent pedagoga a třídní učitel jsou základním článkem systému.

Hlavní předpoklady pro dobrou spolupráci mezi asistentem pedagoga a učitelem:

- kladný postoj k inkluzi a integraci ze strany jak asistenta pedagoga, tak učitele,
- uvědomění si ze strany učitele, že přítomnost asistenta pedagoga ve vyučování je důležitá a není jen rušivý element,
- role asistenta pedagoga je jasně určena, zodpovědnost za vzdělávání je povinnost učitele,
- vyhrazený čas na společné přípravy, konzultace a organizační záležitosti,
- asistent pedagoga by měl být seznámen s členy pedagogického sboru (z důvodů střídání se vyučujících v jednotlivých předmětech) a účastnit se organizačních porad,
- osobnostní dispozice asistenta pedagoga a učitele (komunikační dovednosti, dobrý profesionální a partnerský vztah),
- ze strany učitele překonání pocitu kontrolování asistentem pedagoga, brát asistenta jako pomoc a podporu, jako partnera,
- další vzdělávání učitele v oblasti speciálních potřeb žáka je přínosné pro učitele i asistenta pedagoga,

- učitel by měl umět asistenta pedagoga zapojit do výuky ve správné míře, zvážit také míru jeho zapojení do práce s ostatními žáky,
- seznámení asistenta pedagoga se systémem klasifikace všech učitelů, účast na hodnocení žáka, pomoc třídnímu učiteli při sledování prospěchu žáka v předmětech, kdy není on sám přítomen (Horáčková, 2015).

Morávková Vejrochová (2015, s. 58) uvádí tyto povinnosti učitele:

- *„připravuje a koordinuje vzdělávací proces ve třídě,*
- *vede vzdělávání ve třídě,*
- *je hlavním tvůrcem IVP žáka se SVP, má zodpovědnost za jeho naplňování, úpravy a hodnocení,*
- *plánuje práci asistenta pedagoga v rámci vyučovacích hodin a přestávek, popřípadě ve spolupráci s asistentem pedagoga náplň dotváří,*
- *určuje způsoby zapojení žáka se SVP do výuky, míru školních nároků vzhledem k možnostem žáka a s nimi spojenou míru podpory,*
- *ve výuce koordinuje práci svou a asistenta pedagoga, spolupracuje s ním, reflektuje jeho postřehy,*
- *po skončení výuky hodnotí s asistentem pedagoga průběh vzdělávacího procesu.“*

V rámci dobré spolupráce by měl asistent pedagoga akceptovat názory a rozhodnutí učitele. Úspěšnost vzdělávacího procesu ovlivňuje zásadně vztah mezi asistentem pedagoga a učitelem (Morávková Vejrochová, 2015).

3.3 Zřízení místa asistenta pedagoga

V současnosti mohou školy a školská zařízení zřizovat pozici asistenta pedagoga dle dvou rozdílných postupů, a to zřízení pozice asistenta pedagoga jako podpůrné opatření nebo zřízení pozice asistenta pedagoga jako standardního zaměstnance školy, který je placený ze školního rozpočtu.

S asistenty pedagoga jako podpůrnými opatření se můžeme setkat v běžných mateřských, základních nebo středních školách. Doporučení školského poradenského zařízení a písemný souhlas zákonného zástupce žáka je v tomto případě nutný. Asistent pedagoga je

vyplácen z dotace od státu, kterou dostává škola v systému podpůrných opatření. Výše dotace se odvíjí z pracovního úvazku asistenta. Pracovní úvazek se pohybuje mezi 10 až 40 hodinami týdně, a to na doporučení poradenského zařízení. Výše dotace také závisí na úrovni dosaženého vzdělání asistenta pedagoga. S výjimkou některých speciálních středních škol, od roku 2020 speciální školy nemůžou zřizovat pozice asistentů pedagoga v systému podpůrných opatření. S asistenty pedagoga jako standartními zaměstnanci školy jsme se dříve setkávali spíše ve speciálních školách. Dnes jsou kromě několika výjimek jedinou možností pro zaměstnání asistentů pedagoga. Není zde potřeba doporučení poradenského zařízení ani souhlas zákonného zástupce žáka (Nová škola, 2013).

3.4 Stereotypy činností asistenta pedagoga

Představy o roli asistenta pedagoga jsou rozdílné a v této kapitole jsou popsány některé předsudky a stereotypy vůči pozici asistenta pedagoga.

Jako první se na asistenta pedagoga může pohlížet jako na nevzdělaného člověka. Tento předsudek vznikl jednoduše, jelikož někdo, kdo si udělá 80hodinový kurz, přece nemusí/nemůže svou práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami vykonávat zodpovědně. Obavy vyvolá především to, jak málo stačí k výkonu této práce, bez předešlé zkušenosti ve vzdělávání. Autor popisuje a vyvrací tento předsudek tím, že většina vybíraných a přijímaných asistentů má již předchozí zkušenost s výchovou dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, především z rodiny. Také jsou to lidé s touhou pomáhat, se sociálním cítěním a často s vysokoškolským vzděláním.

Jako další z předsudků je ten, že asistent pedagoga sedí ve třídě u žáka se speciálními vzdělávacími potřebami někde v koutě a individuálně s ním pracuje. Pedagog tomuto žákovi nevěnuje příliš pozornost až do chvíle, kdy začne žák vyrušovat a je potřeba žáka odvést ze třídy a umravnit ho. K asistentovi pedagog přistupuje jako k někomu zodpovědnému, oprávněnému za vzdělávání a výchovu žáka se SVP. Asistent dle něj ví, co má dělat, jak se má chovat v krizových situacích a žáka vše naučit. Pravda je ale opakem a to taková, že pedagog je zodpovědný za edukační proces žáka se SVP. Odpovědnost by neměla být na asistentovi pedagoga, který poskytuje podporu pedagogovi.

Jako další předsudek je možnost na asistenta pedagoga pohlížet jako na dítě, někoho, koho ve třídě pedagog nepotřebuje a je tam navíc. Tento předsudek počíná z obav pedagogů, kteří se mohou v přítomnosti asistenta ve třídě cítit nepříjemně, nejistě a brát asistenta jako takovou konkurenci nebo kontrolora. Někteří pedagogové odmítají s asistenty spolupracovat.

Dále může být na asistenta pohlíženo jako na sluhu. Jako na sluhu může pohlížet rodič žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, který si stěžuje, že se „JEJICH“ asistent pedagoga věnuje jiným dětem. Stejný pohled může mít i pedagog. Je důležité rodičům vysvětlit roli a náplň práce asistenta pedagoga a také postupné snižování míry podpory.

Na asistenta pedagoga může být také pohlíženo jako na dozorce či soudce. Tyto role jsou ve školách často asistentům přisuzovány, někdy s dobrými úmysly. Asistent pedagoga je někdo, kdo vše monitoruje, má vše pod kontrolou, v případě potřeby zasáhne. Asistent je v tuto chvíli vnímán žáky jako bachař, kterému nebudou důvěřovat. Někdy se asistent dostává do role soudce, který má vyřešit spory mezi žáky. Asistent pedagoga by měl být neviditelný, vykonávat jistý dohled nad žáky, korigovat je ale jen z pozice své autority.

Další pohled na asistenta pedagoga je jako na poskoka. Na někoho, kdo v případě potřeby doprovodí žáka k lékaři, jede s žáky na soutěž nebo třeba supluje za nepřítomného pedagoga. Asistent pedagoga je vždy k dispozici, nic se nestane, pokud nebude tam, kde má být. Je dobré stanovit určité hranice, co je v rámcich mezí a co už je moc, jako například odnášení pošty (Gabašová, Vosmik, 2019).

Po dobu necelých tří let mého působení na pozici asistenta pedagoga se v některých předsudcích vidím. Přístup k pozici asistenta pedagoga a jeho roli se lišil v mém případě na základě pedagoga, který aktuálně vyučoval. Každý k této pozici přistupuje rozdílně. U jednoho pedagoga jsem byla ta, co je tam navíc, pedagog si výuku víceméně korigoval sám, u jiného pedagoga jsem byla důležitým nepostradatelným článkem, kdy si pedagog často nevěděl rady. V oblasti hodnocení se stávala stejná situace, jeden z pedagogů připravoval a hodnotil práci žáka se SVP sám, a naopak jiný pedagog nechal vše na mě. S dětmi jsem často jezdila na soutěže, sportovní turnaje, často suplovala učitele. Jednalo se o malotřídní školu, kdy moje pomoc byla opravdu přínosná, a to z pohledu všech pedagogů.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 Metodologická východiska

4.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem praktické části je pomocí dotazníkové metody zjistit, jaká je náplň práce asistentů pedagoga v základních školách dle pedagogů, s nimiž jsou asistenti v kontaktu a zda je podle nich přítomnost asistenta pedagoga ve škole přínosná a důležitá.

4.2 Dílčí cíle

1. Zjistit náplň práce asistenta pedagoga během vyučování.
2. Zjistit náplň práce asistenta pedagoga mimo vyučování, především o přestávkách.
3. Objasnit osobnostní předpoklady asistenta pedagoga.
4. Zjistit, jak funguje spolupráce s pedagogem.
5. Stanovit důležitost asistenta pedagoga v jednotlivých školních předmětech.
6. Vyzkoumat důležitost asistenta pedagoga celkově.

4.3 Výzkumné předpoklady

VP1: Asistent pedagoga pracuje během vyučování převážně se všemi dětmi ve třídě dle potřeby a organizace pedagoga.

VP2: Asistent pedagoga většinou tráví čas mimo vyučování, o přestávkách přípravou do hodiny a pomocí při chystání se na vyučování žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

VP3: Asistent pedagoga většinou komunikuje s rodiči žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, jedná pohotově.

VP4: Spolupráce pedagoga a asistenta pedagoga je většinou na dobré úrovni, na plánech a přípravách se spolu dokáží domluvit.

VP5: Asistent pedagoga je důležitý ve všech předmětech, nejvíce však v základních předmětech jako je český jazyk a matematika.

VP6: Asistent pedagoga je ve škole velmi přínosný, pedagog často využívá postřehy a rady asistenta pedagoga.

4.4 Charakteristika zvolené metody šetření

Z hlediska metodologie byl zvolen kvantitativní přístup. Výsledky výzkumu můžeme zobecnit a vyvodit závěry platné pro celou populaci, případně pro skupinu, na kterou je výzkum zaměřen (Gulová, Šíp, 2013).

Výhodou anonymních dotazníků je, že jsou časově nenáročné. Dotazník je anonymní, tudíž se respondenti nebojí odpovídat pravdivě. Nevýhodou je, že si nemůžeme již na získané informace dále doptávat a dotazníky se nám mohou vrátit v menší míře, než v jaké byly rozdány či rozeslány.

Pro účely bakalářské práce jsme zvolili cestu procentuálního vyjádření, a právě i tam stanovili kritéria pro přijetí/nepřijetí výzkumných předpokladů. Předpoklad je přijat, pokud jej potvrdí více než 50 % dotázaných respondentů.

4.5 Metoda šetření

Pro uskutečnění výzkumu byla použita kvantitativní metoda výzkumu, a to anonymní dotazník, který byl vytvořen na portále survio.com a následně zaslán pedagogům základních škol, kteří spolupracují s asistenty pedagoga. Sběr dat tedy probíhal online, a to po dobu dvou měsíců od ledna do března 2020.

Dotazník obsahuje celkem 23 otázek. Jeho součástí jsou převážně uzavřené otázky, kdy respondenti měli možnost vybrat jednu či více odpovědí. Součástí dotazníku je také několik otázek polouzavřených s možností vlastního vysvětlení či vytvoření vlastní odpovědi.

V dotazníku bylo využito také pětistupňové škály s možností volby odpovědí a poslední otázky v dotazníku jsou otevřené.

4.6 Charakteristika respondentů

Dotazníkové šetření probíhalo u pedagogů základních škol, kteří spolupracují s asistenty pedagoga, bez ohledu na kraj, věk respondentů nebo pohlaví. Další charakteristiky respondentů jsou obsaženy v prvních otázkách dotazníku. Dotazník vyplnilo celkem 120 pedagogů, při čemž 6 bylo vyřazeno z důvodu nespolupráce s asistentem pedagoga, uvedené v první otázce dotazníku.

5 Analýza výsledků průzkumu

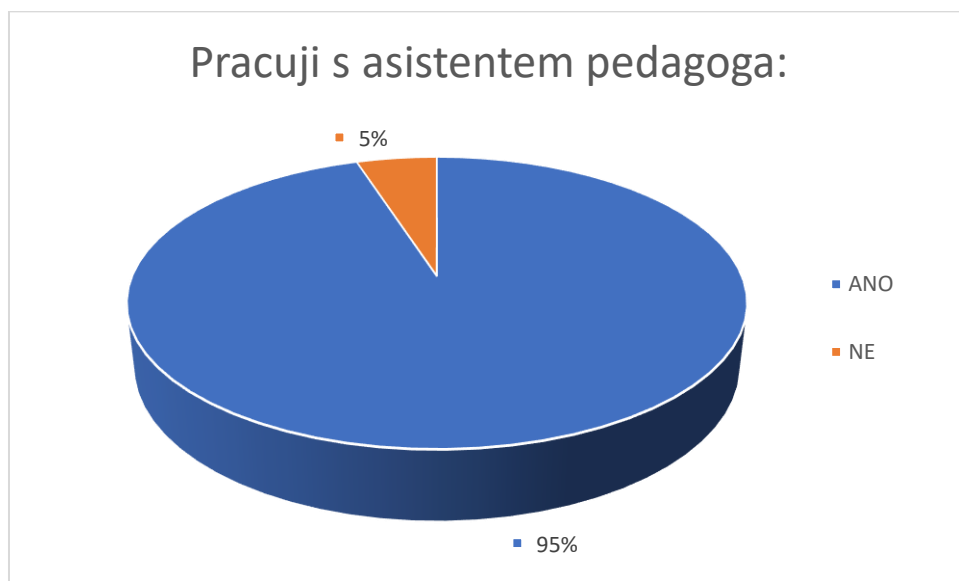
Tato kapitola se zaměřuje na výsledky průzkumného šetření. Výsledky jsou seřazeny dle pořadí otázek v dotazníku.

Otázka č. 1. Pracuji s asistentem pedagoga:

Tabulka č. 2: Pracuji s asistentem pedagoga:

Odpověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
ANO	114	95 %
NE	6	5 %
Celkem	120	100 %

Graf č. 1: Pracuji s asistentem pedagoga:

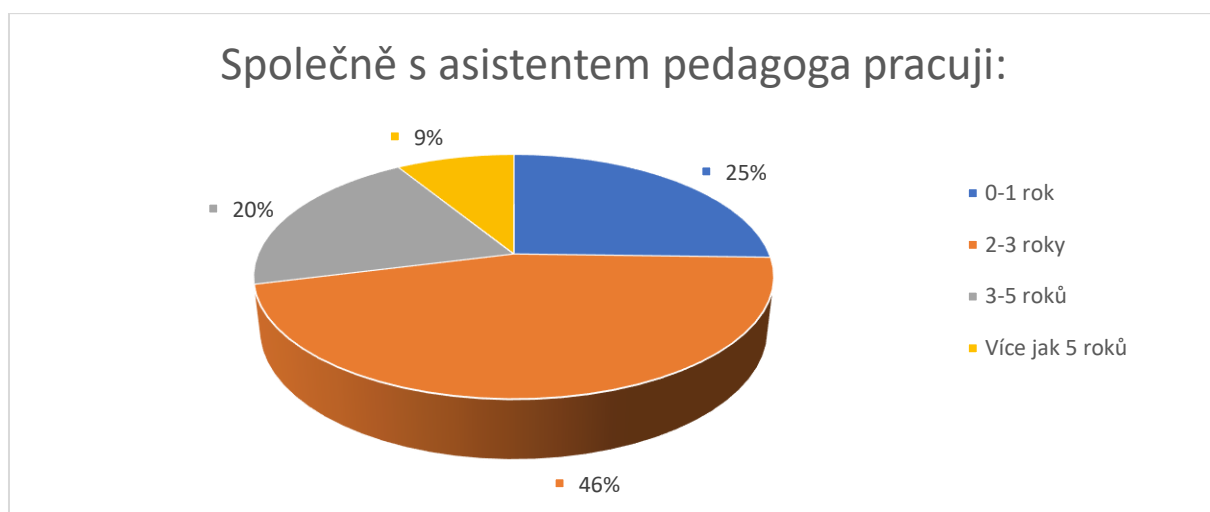
Cílem první otázky bylo zjistit, zda respondenti pracují s asistenty pedagoga. 95 % respondentů odpovědělo „Ano“, dalších 5 % odpovědělo „Ne“. Následně byly vyplněné dotazníky s odpovědí „Ne“ vyřazeny a v dalších otázkách již nejsou započítány.

Otázka č. 2. Společně s asistentem pedagoga pracuji:

Tabulka č. 3: Společně s asistentem pedagoga pracuji:

Odpověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
0-1 rok	29	25 %
2-3 roky	52	46 %
3-5 roků	23	20 %
Více jak 5 roků	10	9 %
Celkem	114	100 %

Graf č. 2: Společně s asistentem pedagoga pracuji:

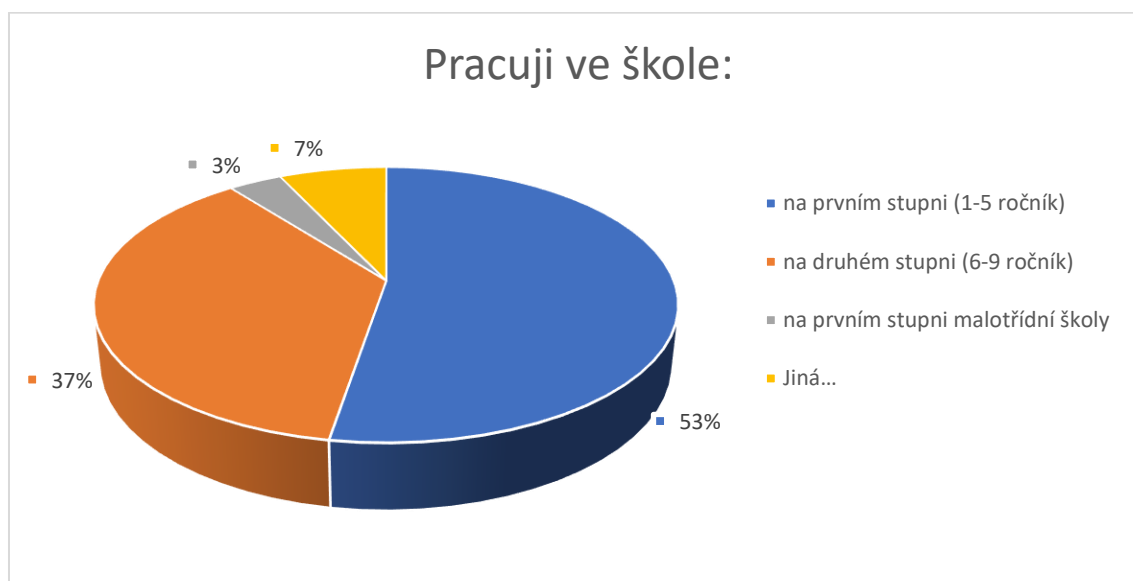
V této otázce jsme se zaměřili na dobu spolupráce s asistenty pedagoga. Nejčetnější zastoupení měli pedagogové se zkušeností spolupráce 2-3 roky a to u 46 % dotázaných respondentů. 0-1 rok společné práce odpovědělo 25 % respondentů a 20 % pedagogů se zkušeností 3-5 let. Se zkušeností delší než 5 let odpovědělo nejméně, a to 9 % pedagogů. Průměrná doba spolupráce pedagoga s asistentem pedagoga byla 2,9 roku.

Otázka č. 3. Pracuji ve škole:

Tabulka č. 4: Pracuji ve škole:

Odpověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
na prvním stupni (1-5 ročník)	60	53 %
na druhém stupni (6-9 ročník)	42	37 %
na prvním stupni malotřídní školy	4	3 %
Jiná...	8	7 %
Celkem	114	100 %

Graf č. 3: Pracuji ve škole:

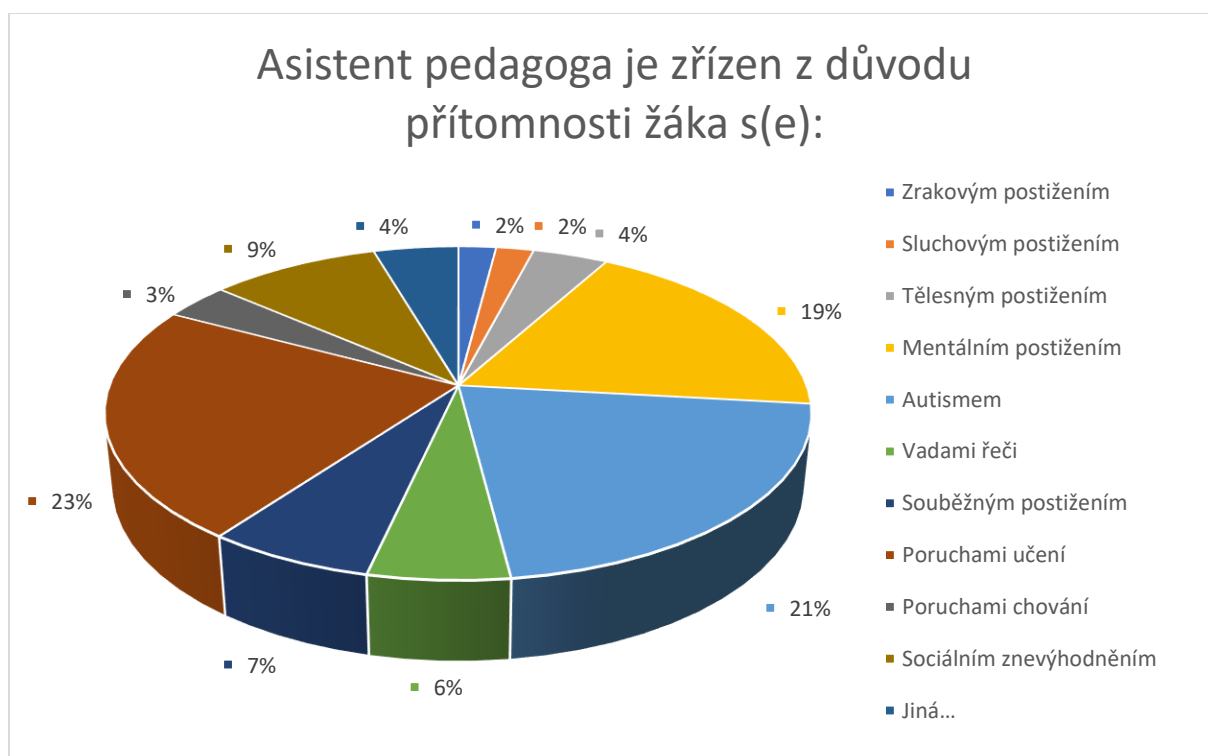
Nejvíce pedagogů uvedlo, že pracují na prvním stupni základní školy, a to celkem 53 %. Na druhém stupni pracuje 37 % dotazovaných respondentů a 3 % na prvním stupni malotřídní školy. Z dotazovaných respondentů uvedlo 8 pedagogů možnost „Jiná...“ Odpovědi byly: kombinace prvního a druhého stupně, kombinace mateřské školy a prvního stupně základní školy, základní škola speciální.

Otázka č. 4. Asistent pedagoga je zřízen z důvodu přítomnosti žáka s(e):

Tabulka č. 5: Asistent pedagoga je zřízen z důvodu přítomnosti žáka s(e):

Odpověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
Zrakovým postižením	4	2 %
Sluchovým postižením	4	2 %
Tělesným postižením	8	4 %
Mentálním postižením	37	19 %
Autismem	42	21 %
Vadami řeči	11	6 %
Souběžným postižením	13	7 %
Poruchami učení	45	23 %
Poruchami chování	7	3 %
Sociálním znevýhodněním	18	9 %
Jiná...	9	4 %
Celkem	198	100 %

Graf 4: Asistent pedagoga je zřízen z důvodu přítomnosti žáka s(e):

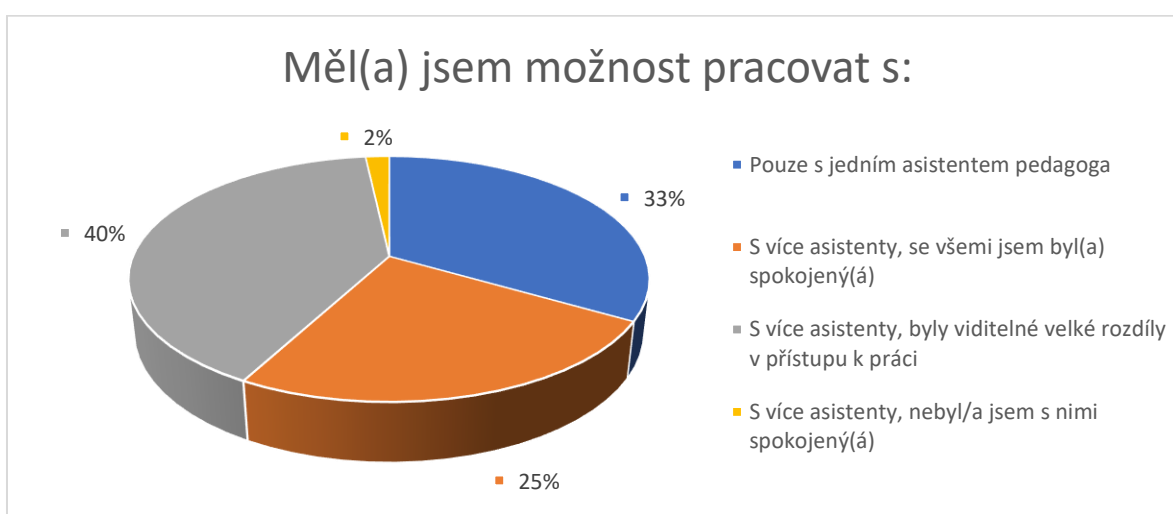
U další otázky měli respondenti možnost uvést více odpovědí. Nejčastěji se dle výsledku dotazovaných pedagogů v základních školách vyskytují žáci s poruchami učení a to ve 45 případech. O tři méně, s počtem 42 navštěvují základní školy s podporou asistenta pedagoga žáci s autismem. 37 respondentů uvedlo žáky s mentálním postižením a 18 se sociálním znevýhodněním. Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že nejméně respondenti uvedli žáky se zrakovým a sluchovým postižením, a to v počtu 4 u každého. Možnost „Jiná...“ zvolilo celkem 9 respondentů. Odpovědi byly: PAS + Tourette syndrom a PAS + porucha pozornosti, ADD, ADHD + poruchy učení, Psychiatrické onemocnění a poruchy chování, Diabetes (2x).

Otázka č. 5. Měl(a) jsem možnost pracovat s:

Tabulka č. 6: Měl(a) jsem možnost pracovat s:

Odpověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
Pouze s jedním asistentem pedagoga	38	33 %
S více asistenty, se všemi jsem byl(a) spokojený(á)	28	25 %
S více asistenty, byly viditelné velké rozdíly v přístupu k práci	46	40 %
S více asistenty, nebyl/a jsem s nimi spokojený(á)	2	2 %
Celkem	114	100 %

Graf č. 5: Měl(a) jsem možnost pracovat s:

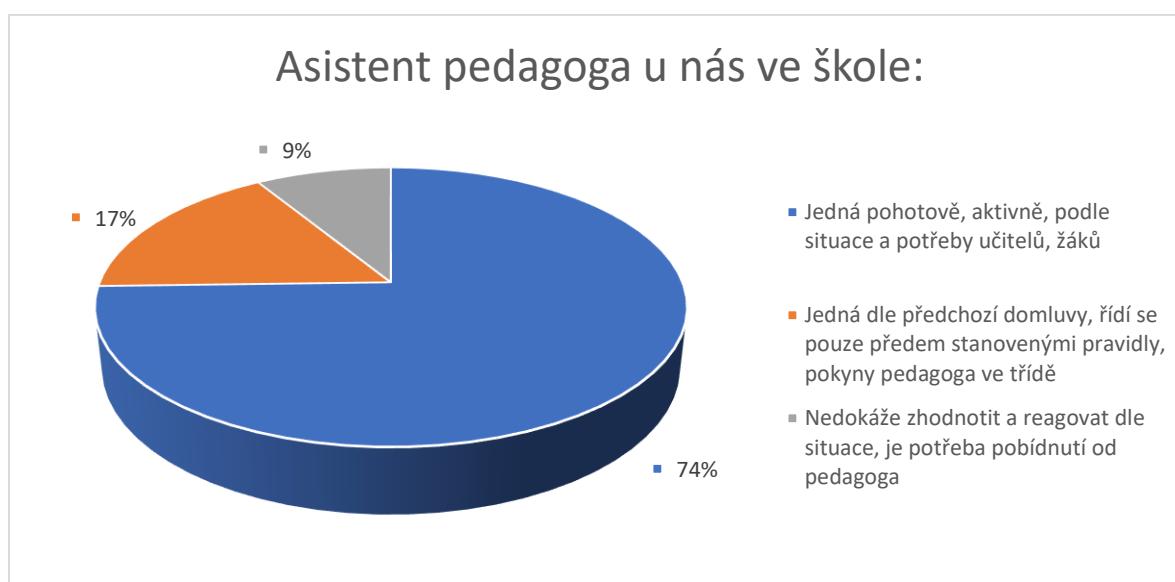
Cílem otázky bylo zjistit, s kolika asistenty pedagoga pedagogové již pracovali a v případě většího počtu než s jedním, jejich srovnání. Nejvíce pedagogů a to 40 % pracovalo s více asistenty, mezi nimiž byli viditelné rozdíly k přístupu v práci. 33 % pedagogů pracuje s prvním asistentem pedagoga a 25 % se již setkala s více asistenty a se všemi byli spokojení. S více asistenty, se kterými nebyli spokojeni odpověděly 2 % z dotazovaných respondentů.

Otázka č. 6. Asistent pedagoga u nás ve škole:

Tabulka č. 7: Asistent pedagoga u nás ve škole:

Odpověď	Poč. (abs.)	Počet (rel.)
Jedná pohotově, aktivně, podle situace a potřeby učitelů, žáků	85	74 %
Jedná dle předchozí domluvy, řídí se pouze předem stanovenými pravidly, pokyny pedagoga ve třídě	19	17 %
Nedokáže zhodnotit a reagovat dle situace, je potřeba pobídnutí od pedagoga	10	9 %
Celkem	114	100 %

Graf č. 6: Asistent pedagoga u nás ve škole:

Cílem této otázky bylo zjistit, jak jedná a reaguje asistent pedagoga. Vysoké procento, a to 74 % pedagogů odpovědělo, že jejich asistent jedná pohotově, aktivně, podle situace a potřeby učitele nebo žáka. Podle předchozí domluvy a pokynů pedagoga pracuje 17 % asistentů

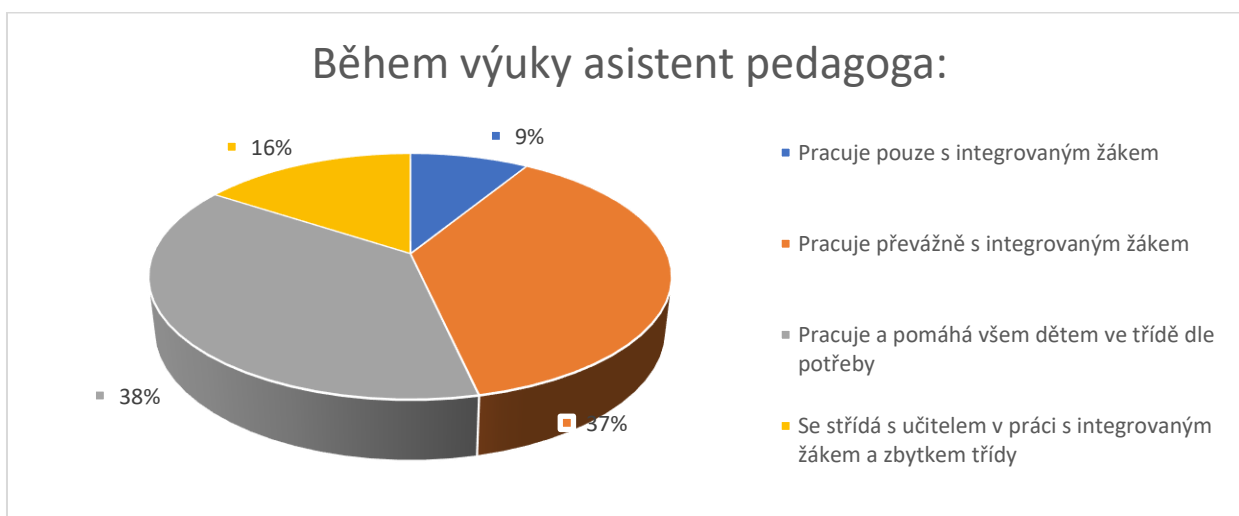
a asistenta, který nedokáže zhodnotit situaci a potřebuje pobídnutí pedagoga označilo celkem 9 % pedagogů.

Otázka č. 7. Během výuky asistent pedagoga:

Tabulka č. 8: Během výuky asistent pedagoga:

Odpověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
Pracuje pouze s integrovaným žákem	10	9 %
Pracuje převážně s integrovaným žákem	43	37 %
Pracuje a pomáhá všem dětem ve třídě dle potřeby	43	38 %
Se střídá s učitelem v práci s integrovaným žákem a zbytkem třídy	18	16 %
Celkem	114	100 %

Graf č. 7: Během výuky asistent pedagoga:

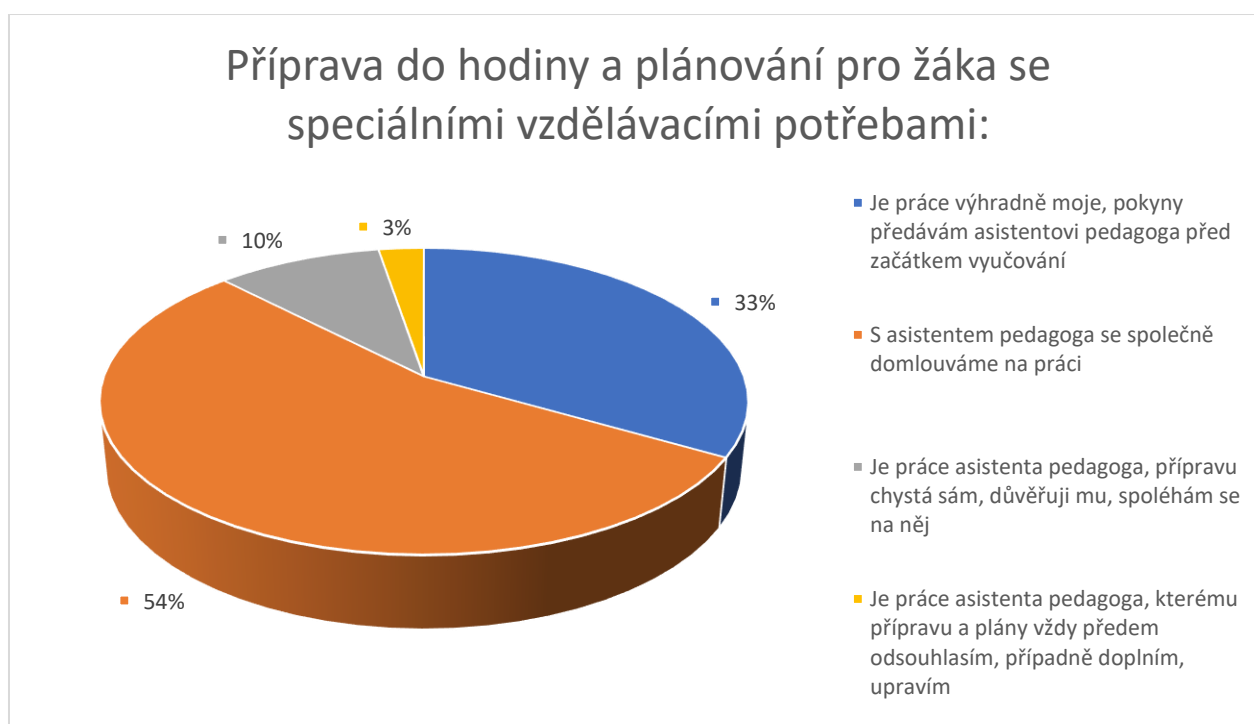
Další otázka zjišťovala, jaká je hlavní náplň asistenta pedagoga během vyučování. Stejný počet odpovědí uvedli pedagogové u možnosti „asistent pedagoga pracuje převážně s integrovaným žákem“ a možnosti „pracuje a pomáhá všem dětem ve třídě dle potřeby“. S učitelem se střídá v práci s integrovaným žákem a zbytkem třídy celkem 16 % respondentů. Pouze s integrovaným žákem pracuje 9 % asistentů pedagoga.

Otázka č. 8. Příprava do hodiny a plánování pro žáka se speciálními vzdělávacími potřebami:

Tabulka č. 9: Příprava do hodiny a plánování pro žáka se speciálními vzdělávacími potřebami:

Odpověď	Poč. (abs.)	Počet (rel.)
Je práce výhradně moje, pokyny předávám asistentovi pedagoga před začátkem vyučování	38	33 %
S asistentem pedagoga se společně domlouváme na práci	62	54 %
Je práce asistenta pedagoga, přípravu chystá sám, důvěřuji mu, spoléhám se na něj	11	10 %
Je práce asistenta pedagoga, kterému přípravu a plány vždy předem odsouhlasím, případně doplním, upravím	3	3 %
Celkem	114	100 %

Graf č.8: Příprava do hodiny a plánování pro žáka se speciálními vzdělávacími potřebami:

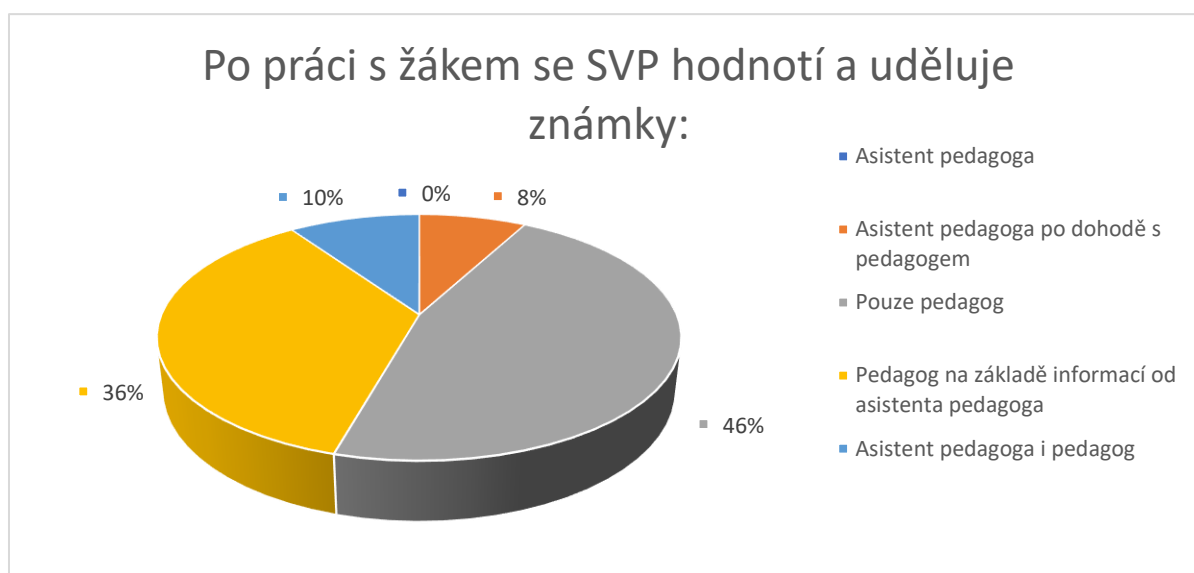
Z grafu č. 8. můžeme vyčíst, že více než polovina oslovených respondentů, a to 54 % asistentů pedagoga připravuje a plánuje práci pro žáka SVP společně s pedagogem. Možnost „příprava a plánování pro žáka se SVP je práce výhradně pedagoga, který následně předává pokyny asistentovi“ odpovědělo 33 % pedagogů. 10 % asistentů pedagoga chystá přípravu sám, přičemž mu pedagog plně důvěřuje. Pouze 3 % respondentů odpovědělo, že je to práce asistenta, kterému jsou plány vždy první odsouhlaseny.

Otázka č. 9. Po práci s žákem se SVP hodnotí a uděluje známky:

Tabulka č. 10: Po práci s žákem se SVP hodnotí a uděluje známky:

Odpověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
Asistent pedagoga	0	0 %
Asistent pedagoga po dohodě s pedagogem	9	8 %
Pouze pedagog	53	46 %
Pedagog na základě informací od asistenta pedagoga	41	36 %
Asistent pedagoga i pedagog	11	10 %
Celkem	114	100 %

Graf č. 9: Po práci s žákem se SVP hodnotí a uděluje známky:

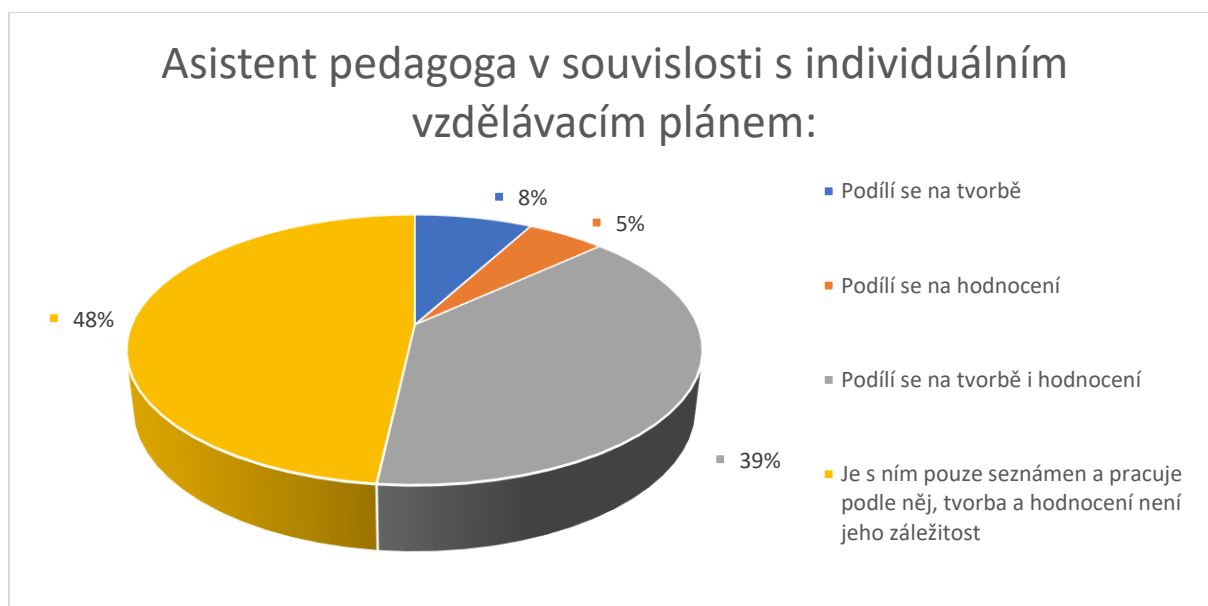
Cílem této otázky bylo zjistit, kdo uděluje známky žákovi se SVP. Známký uděluje „pouze pedagog“, odpovědělo 46 % dotázaných. 36 % pedagogů uděluje známky na základě informací od asistenta pedagoga a u 10 % uděluje známky pedagog i asistent pedagoga. Odpověď „Asistent pedagoga uděluje známky po dohodě s pedagogem“ odpovědělo 8 % respondentů. Odpověď „Asistent pedagoga neuvedl ani jeden pedagog.

Otázka č. 10. Asistent pedagoga v souvislosti s individuálním vzdělávacím plánem:

Tabulka č. 11: Asistent pedagoga v souvislosti s individuálním vzdělávacím plánem:

Odpověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
Podílí se na tvorbě	9	8 %
Podílí se na hodnocení	6	5 %
Podílí se na tvorbě i hodnocení	44	39 %
Je s ním pouze seznámen a pracuje podle něj, tvorba a hodnocení není jeho záležitost	55	48 %
Celkem	114	100 %

Graf č. 10: Asistent pedagoga v souvislosti s individuálním vzdělávacím plánem:

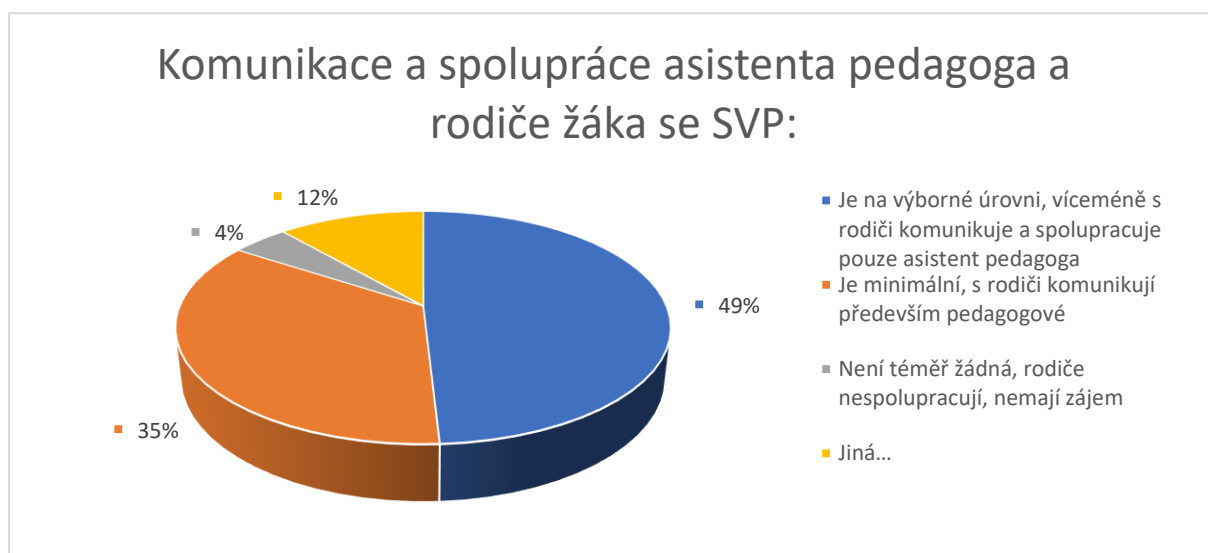
Asistent pedagoga je nejčastěji podle výsledků výzkumu s individuálním vzdělávacím plánem pouze seznámen a pracuje podle něj. Odpovědělo tak celkem 48 % pedagogů. 39 % pedagogů uvedlo, že asistent pedagoga se podílí na tvorbě i hodnocení. Podíl asistenta pedagoga jednotlivě na tvorbě a hodnocení uvedlo nejméně respondentů a to 8 % u podílení na tvorbě a 5 % u podílení na hodnocení.

Otázka č. 11. Komunikace a spolupráce asistenta pedagoga a rodiče žáka se SVP:

Tabulka č. 12: Komunikace a spolupráce asistenta pedagoga a rodiče žáka se SVP:

Odpověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
Je na výborné úrovni, víceméně s rodiči komunikuje a spolupracuje pouze asistent pedagoga	56	49 %
Je minimální, s rodiči komunikují především pedagogové	40	35 %
Není téměř žádná, rodiče nespolpracují, nemají zájem	5	4 %
Jiná...	13	12 %
Celkem	114	100 %

Graf č. 11: Komunikace a spolupráce asistenta pedagoga a rodiče žáka se SVP:

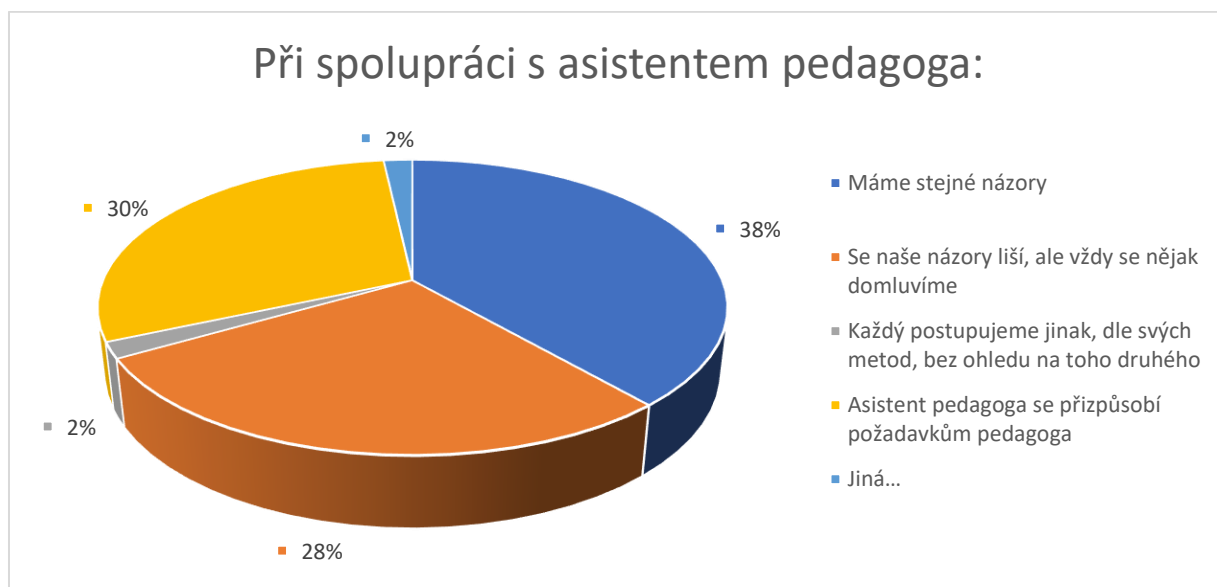
Téměř polovina respondentů, 49 % odpovědělo, že komunikace a spolupráce asistenta pedagoga s rodiči žáka se SVP je na výborné úrovni, spolupracuje s nimi převážně on. Možnost „komunikace a spolupráce rodičů především s pedagogy“ uvedlo 35 % respondentů. Pouze 4 % dotazovaných odpovědělo nespolupráci a minimální komunikaci ze strany rodičů. Odpověď „Jiná...“ zvolilo 12 % a to celkem 13 pedagogů. Mezi odpověďmi je například: Komunikace a spolupráce jak ze strany asistenta, tak ze strany pedagoga. Rodiče si někdy pletou pozici asistenta pedagoga s pedagogem.

Otázka č. 12. Při spolupráci s asistentem pedagoga:

Tabulka č. 13: Při spolupráci s asistentem pedagoga:

Odpověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
Máme stejné názory	44	38 %
Se naše názory liší, ale vždy se nějak domluvíme	32	28 %
Každý postupujeme jinak, dle svých metod, bez ohledu na toho druhého	2	2 %
Asistent pedagoga se přizpůsobí požadavkům pedagoga	34	30 %
Jiná...	2	2 %
Celkem	114	100 %

Graf č. 12: Při spolupráci s asistentem pedagoga:

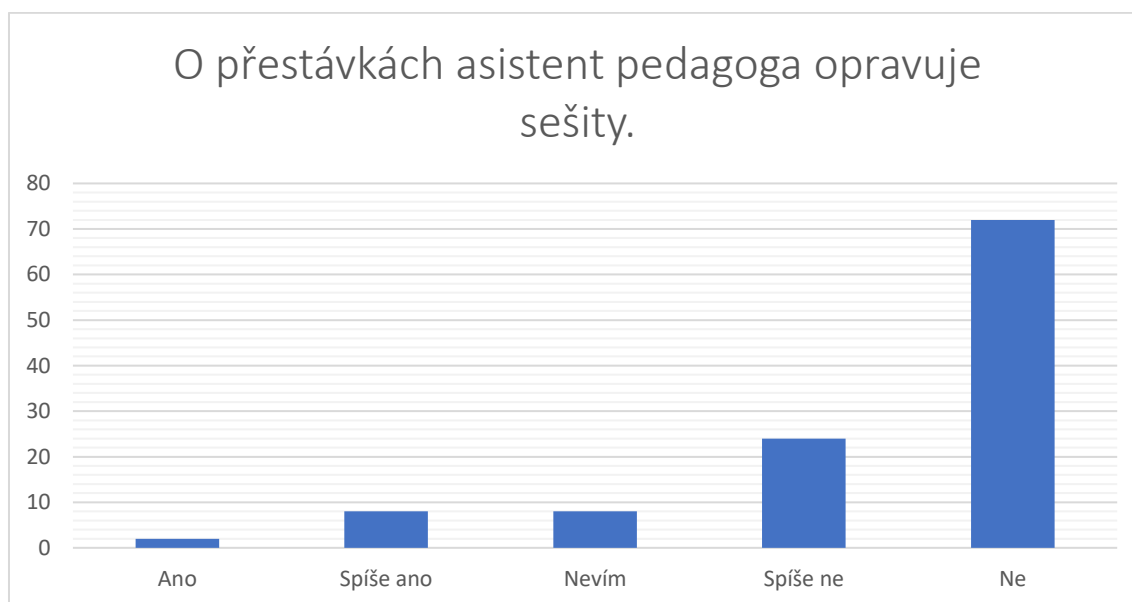
Cílem další otázky bylo zjistit, jak funguje spolupráce mezi asistentem pedagoga a pedagogem. Nejpočetnější odpověď „Máme stejné názory“ uvedlo 38 % pedagogů. U 30 % pedagogů, se asistent pedagoga přizpůsobí požadavkům pedagoga a pouze s rozdílem dvou odpovědí pedagogů, zvolilo možnost rozdílných názorů a následné společné domluvě 28 %. U 2 % odpovědí každý postupuje jinak, podle svých metod a bez ohledu na toho druhého. 2 respondenti zvolili možnost „Jiná...“ a uvedli: AP si dělá co chce, je líná a za zády mě pomlouvá. Pro mě je taková spolupráce utrpení. Nespím, jsem neustále ve stresu. Druhá odpověď: Vždy se spolu domluvíme.

Otázka č. 13. O přestávkách asistent pedagoga opravuje sešity.

Tabulka č. 14: O přestávkách asistent pedagoga opravuje sešity.

Odpověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
Ano	2	2 %
Spíše ano	8	7 %
Nevím	8	7 %
Spíše ne	24	21 %
Ne	72	63 %
Celkem	114	100 %

Graf č. 13: O přestávkách asistent pedagoga opravuje sešity.

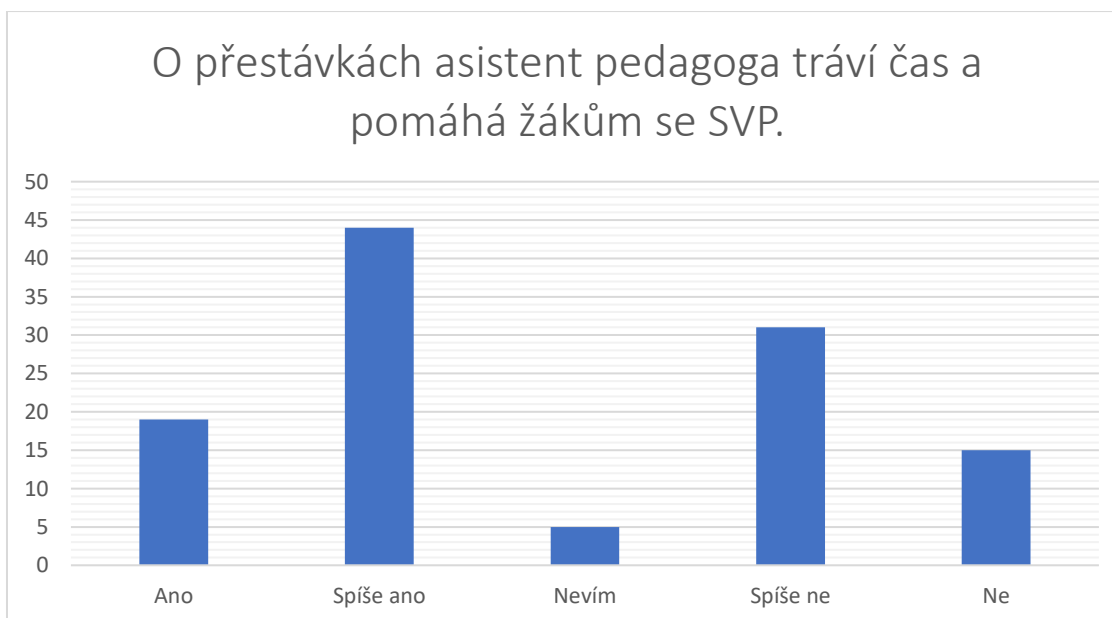
U otázky číslo 13 a dalších následujících sedmi otázek měli respondenti vždy vybrat jednu možnost na stupnici dle míry jejich souhlasu. Opravování sešitů o přestávkách zásadně nepatří mezi činnosti asistenta pedagoga a to podle 63 % respondentů, což odpovídělo více než polovina respondentů. Odpověď „Spíše ne“ zvolilo celkem 21 % pedagogů. Pouze dva respondenti odpověděli, že asistent pedagoga opravuje sešity a „Spíše ano“ odpovědělo 7 % pedagogů. Odpověď „Nevím“ zvolilo celkem 7 % pedagogů.

Otázka č. 14. O přestávkách asistent pedagoga tráví čas a pomáhá žákům se SVP.

Tabulka č. 15: O přestávkách asistent pedagoga tráví čas a pomáhá žákům se SVP.

Odpověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
Ano	19	17 %
Spíše ano	44	39 %
Nevím	5	4 %
Spíše ne	31	27 %
Ne	15	13 %
Celkem	114	100 %

Graf č.14: O přestávkách asistent pedagoga tráví čas a pomáhá žákům se SVP.

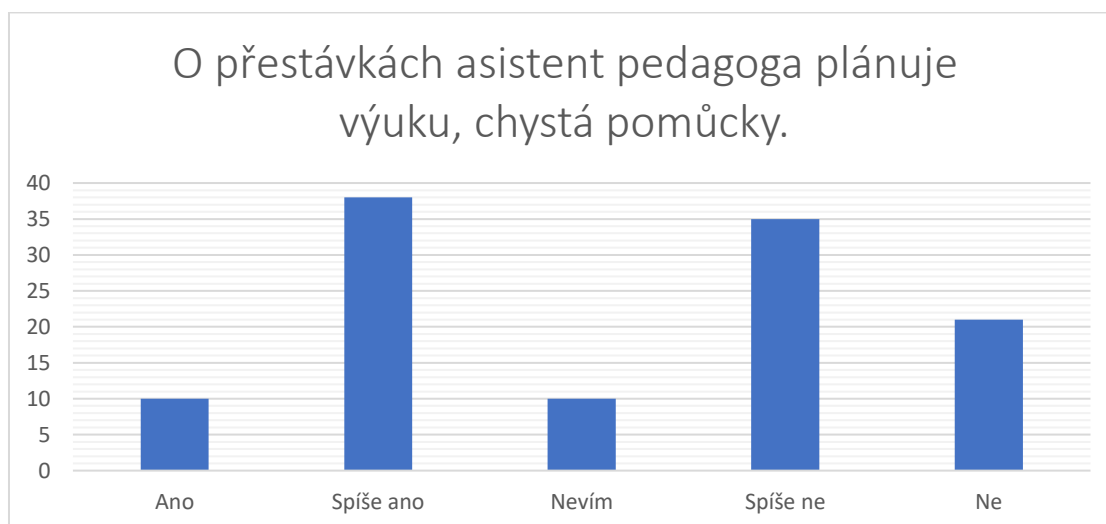
Cílem této otázky bylo zjistit, zda asistent pedagoga tráví čas o přestávkách s žákem se SVP a pomáhá mu například s přípravou na vyučování. Respondenti nejčastěji volili možnost „Spíše ano“ celkem 39 % odpovědí. Možnost „Spíše ne“ vybralo 27 % pedagogů. Odpověď „Nevím“ zvolilo pouze 5 pedagogů. 17 % respondentů uvedlo, že asistent pedagoga tráví čas s žákem se SVP a naopak 13 % odpovědí, že netráví čas tímto způsobem.

Otázka č. 15. O přestávkách asistent pedagoga plánuje výuku, chystá pomůcky.

Tabulka č. 16: O přestávkách asistent pedagoga plánuje výuku, chystá pomůcky.

Odpověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
Ano	10	9 %
Spíše ano	38	33 %
Nevím	10	9 %
Spíše ne	35	31 %
Ne	21	18 %
Celkem	114	100 %

Graf č. 15: O přestávkách asistent pedagoga plánuje výuku, chystá pomůcky.

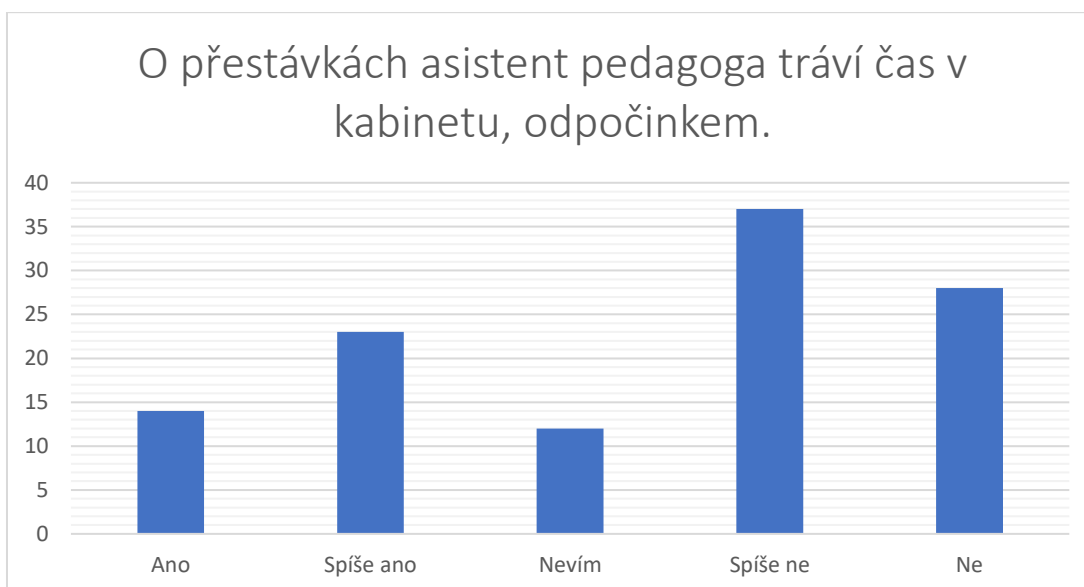
Z grafu č. 15 vyplývá, že asistent pedagoga o přestávkách spíše plánuje výuku a připravuje pomůcky a to u 33 % ze všech odpovědí. Jen o tři odpovědi méně, 31 % respondentů odpovědělo, že asistent spíše neplánuje výuku a nechystá pomůcky. Možnost „Ne“ zvolilo celkem 18 % pedagogů. Asistent pedagoga během přestávek plánuje výuku a chystá pomůcky podle 9 % pedagogů. 10 respondentů vybralo možnost „Nevím“.

Otázka č. 16. O přestávkách asistent pedagoga tráví čas v kabinetu, odpočinkem.

Tabulka č. 17: O přestávkách asistent pedagoga tráví čas v kabinetu, odpočinkem.

Odpověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
Ano	14	12 %
Spíše ano	23	20 %
Nevím	12	11 %
Spíše ne	37	32 %
Ne	28	25 %
Celkem	114	100 %

Graf č. 16: O přestávkách asistent pedagoga tráví čas v kabinetu, odpočinkem.

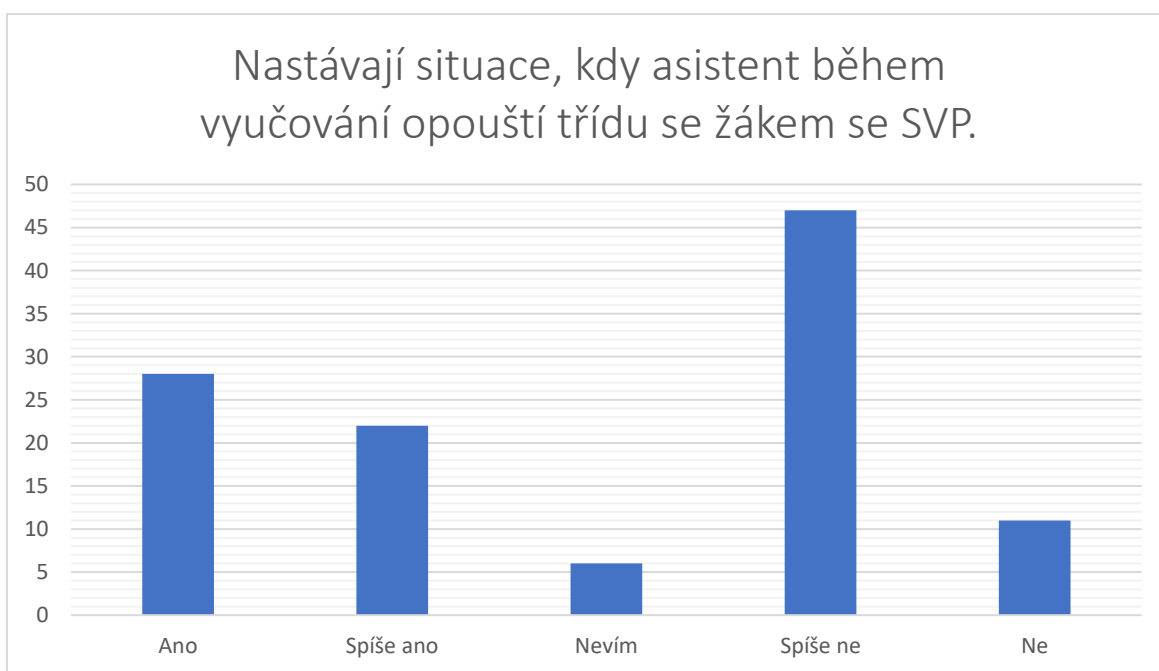
U otázky č. 16, zda asistent pedagoga tráví čas v kabinetu, odpočinkem nejsou až tak výrazné rozdíly v odpovědích. Nejvíce respondentů zvolilo možnost, že spíše asistent pedagoga netráví čas o přestávkách v kabinetu. Možnost „Ne“ uvedlo celkem 25 % pedagogů. 20 % respondentů vybralo možnost „Spíše ano“ a podle 12 % pedagogů tráví přestávky asistent pedagoga v kabinetu. 11 % respondentů nedokázali odpovědět.

Otázka č. 17. Nastávají situace, kdy asistent během vyučování opouští třídu se žákem se SVP.

Tabulka č. 18: Nastávají situace, kdy asistent během vyučování opouští třídu se žákem se SVP.

Odpoověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
Ano	28	25 %
Spíše ano	22	19 %
Nevím	6	5 %
Spíše ne	47	41 %
Ne	11	10 %
Celkem	114	100 %

Graf č. 17: Nastávají situace, kdy asistent během vyučování opouští třídu se žákem se SVP.

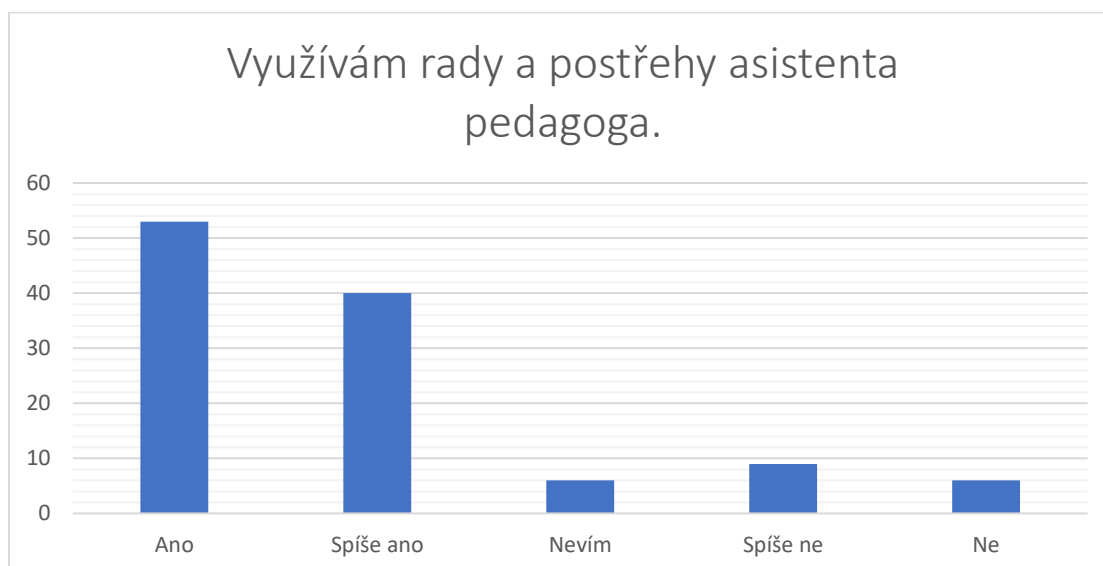
U otázky, zda asistent pedagoga opouští během vyučování třídu s žákem se SVP odpovědělo nejvíce respondentů možnost „Spíše ne“ a to 41 %. Druhou nejčastější odpovědí byla možnost „Ano“, což zvolilo celkem 25 % pedagogů. Podle 19 % respondentů asistent pedagoga spíše opouští třídu během vyučování. Možnost „Ne“ zvolilo celkem 10 % respondentů a 6 pedagogů nedovedlo odpovědět a zvolilo možnost „Nevím“.

Otázka č. 18. Využívám rady a postřehy asistenta pedagoga.

Tabulka č. 19: Využívám rady a postřehy asistenta pedagoga.

Odpověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
Ano	53	46 %
Spíše ano	40	35 %
Nevím	6	5 %
Spíše ne	9	9 %
Ne	6	5 %
celkem	114	100 %

Graf č. 18: Využívám rady a postřehy asistenta pedagoga.

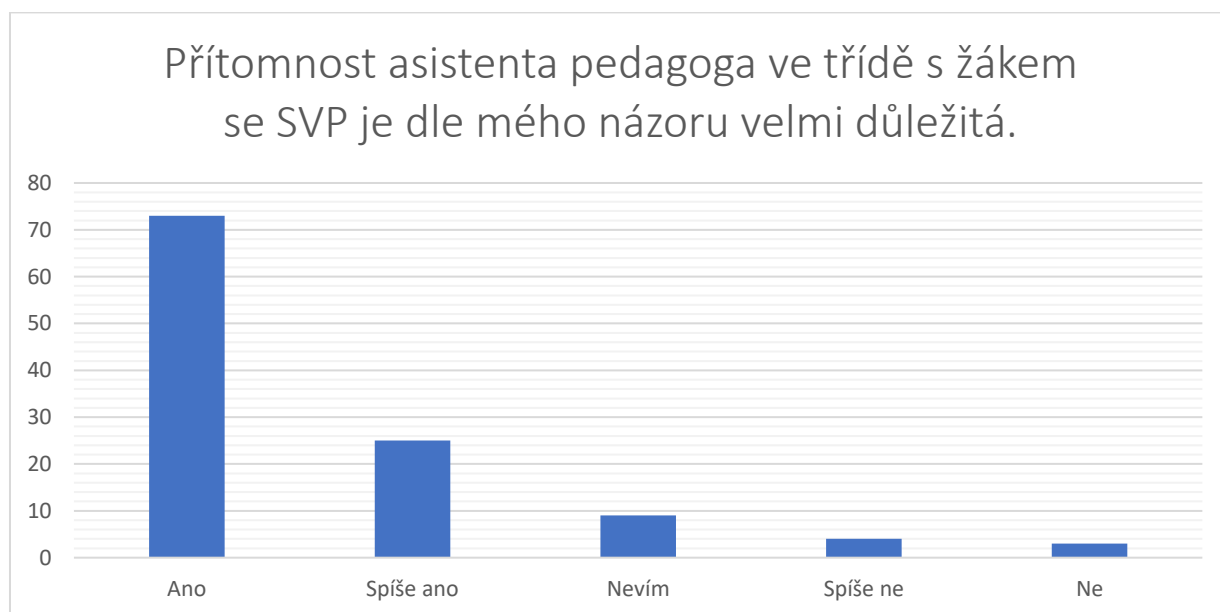
V grafu č. 18 můžeme vidět téměř ucelenost v odpovědích. U otázky týkající se využívání rad a postřehů asistenta pedagoga zvolilo 46 % respondentů možnost „Ano“ a dalších 35 % „Spíše Ano“. Vyplývá tedy, že 93 ze 114 dotazovaných pedagogů využívá rady a postřehy asistenta pedagoga. Naopak bez rad asistenta se obejde dle výsledků 5 % respondentů a dalších 9 % odpovědělo „Spíše ne“. Možnost „Nevím“ vybralo celkem 6 pedagogů.

Otázka č. 19. Přítomnost asistenta pedagoga ve třídě s žákem se SVP je dle mého názoru velmi důležitá.

Tabulka č. 20: Přítomnost asistenta pedagoga ve třídě s žákem se SVP je dle mého názoru velmi důležitá.

Odpověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
Ano	73	64 %
Spíše ano	25	21 %
Nevím	9	8 %
Spíše ne	4	4 %
Ne	3	3 %
celkem	114	100 %

Graf č. 19: Přítomnost asistenta pedagoga ve třídě s žákem se SVP je dle mého názoru velmi důležitá.

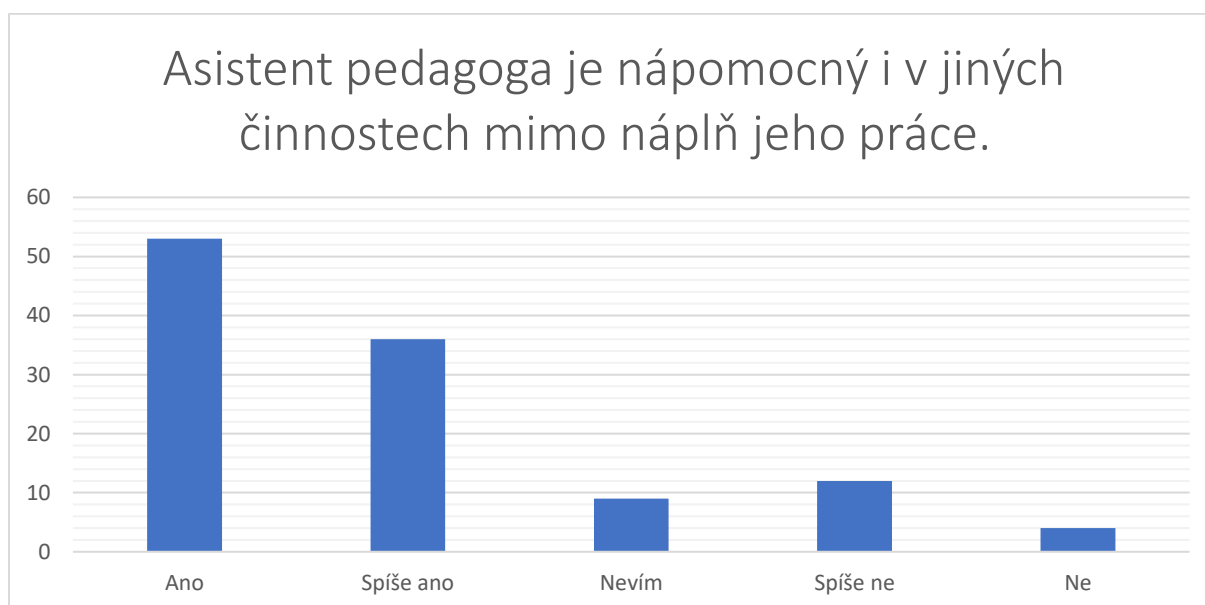
Podle 64 % pedagogů je přítomnost asistenta pedagoga ve třídě s žákem se SVP velmi důležitá. Dalších 21 % pedagogů zvolilo možnost „Spíše ano“. Celkem tedy 98 respondentů považuje asistenta pedagoga za důležitýho během vzdělávání s přítomností žáka se speciálními vzdělávacími potřebami. 3 respondenti naopak nepovažují asistenta za důležitýho a další 4 odpověděli „Spíše ne“. 8 % pedagogů neodpovědělo, zvolili tedy možnost „Nevím“.

Otázka č. 20. Asistent pedagoga je nápomocný i v jiných činnostech mimo náplň jeho práce.

Tabulka č. 21: Asistent pedagoga je nápomocný i v jiných činnostech mimo náplň jeho práce.

Odověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
Ano	53	46 %
Spíše ano	36	32 %
Nevím	9	7 %
Spíše ne	12	11 %
Ne	4	4 %
celkem	114	100 %

Graf č. 20: Asistent pedagoga je nápomocný i v jiných činnostech mimo náplň jeho práce.

Celkem 46 % respondentů odpovědělo „Ano“, asistent pedagoga je nápomocný i v jiných činnostech mimo náplň jeho práce. 32 % respondentů vybralo možnost „Spíše ano“. Naopak podle 4 pedagogů není asistent pedagoga nápomocný v dalších činnostech mimo jeho povinnosti. Dalších 7 % pedagogů odpovědělo „Nevím“ a 11 % možnost „Spíše ne“. U otázky číslo 20 měli respondenti možnost kromě odpovědi dle míry jejich souhlasu uvést příklad činností, ve kterých je asistent pedagoga nápomocný. Tuto možnost využilo 6 respondentů a uvedli například: V nepřítomnosti učitelů či žáka s SVP zastupuje pedagoga jen výjimečně,

při pobytu mimo školu dohlíží na všechny děti, jezdí s dětmi na plavání, dozory na chodbě, kopírování, komunikace s rodiči.

Otázka č. 21. Uveďte, v jakém předmětu je dle vašeho názoru asistent pedagoga nejpotřebnější.

V otázce č. 21 měli respondenti možnost vytvořit a napsat vlastní odpovědi. Mezi odpověďmi se vyskytly následující možnosti s tímto počtem odpovědí:

Tabulka č. 22: Uveďte, v jakém předmětu je dle vašeho názoru asistent pedagoga nejpotřebnější.

Odpověď	počet (abs.)	Počet (rel.)
Český jazyk	50	27 %
Matematika	53	29 %
Všechny	22	12 %
Jazyky	18	10 %
Dle postižení	12	6 %
Tělesná výchova	4	2 %
Výtvarná výchova	4	2 %
Nauky	3	2 %
Žádný	1	1 %
Fyzika	7	4 %
Člověk a svět	1	1 %
Přírodopis	5	3 %
Pracovní výchova	2	1 %
Chemie	1	1 %
Vlastivěda	1	1 %
Hudební výchova	1	1 %
Celkem	185	100 %

Z výše uvedených se nejvíce vyskytovala odpověď předmětu „Matematika“. Jako druhou nejčastější odpovědí byl „Česká jazyk“. Mnoho respondentů ve svých odpovědích uvedlo právě kombinaci těchto dvou předmětů. Třetí nejčastější odpovědí bylo „Všechny“ předměty. Přibližně se stejným počtem odpovědí byly varianty: jazyky, anglický jazyk, jazyky obecně. Další častou odpovědí bylo: záleží na druhu postižení, nelze určit. Další uvedené odpovědi se objevovaly ojediněle, jedna z odpovědí byla „Žádný“.

Otázka č. 22. Uved'te, v jakém předmětu je dle vašeho názoru asistent pedagoga zbytečný, nejméně důležitý.

V otázce č. 22 měli respondenti možnost vytvořit a napsat vlastní odpovědi. Mezi odpověďmi se vyskytly následující možnosti s tímto počtem odpovědí:

Tabulka č. 23: Uved'te, v jakém předmětu je dle vašeho názoru asistent pedagoga zbytečný, nejméně důležitý.

Odpověď	Počet (abs.)	Počet (rel.)
Výchovy	4	3 %
Tělesná výchova	22	19 %
Výtvarná výchova	23	20 %
Pracovní výchova	6	5 %
Žádný	14	12 %
Dle postižení	15	13 %
Hudební výchova	23	20 %
Informatika	3	3 %
Občanská výchova	3	3 %
Matematika	3	3 %
Celkem	116	100 %

Z výše uvedených se nejvíce vyskytovala odpověď předmětů „Hudební výchova“ a „Výtvarná výchova“. Další častá odpověď byla „Tělesná výchova“. V odpovědích respondenti často kombinovali tyto tři předměty. Jako další odpověď, která se často vyskytovala bylo „Žádný“ a dále také odpověď: záleží na druhu postižení. Další odpovědi se objevovaly opět ojediněle.

Otázka č. 23. Prosím uveďte stručně váš názor na inkluzi.

Tato otázka byla určena k vyjádření krátkého názoru respondentů na inkluzi, jakožto pracovníků v oblasti školství a práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Jelikož se jedná o velký počet rozdílných odpovědí, prepisy jednotlivých odpovědí jsou uvedeny v přílohách. Mezi nejčastější názory patřil kladný přístup a souhlas s inkluzí, ovšem mnoho názorů se shodovalo na dobrém nápadu, ale nedomyšleném. Pedagogové jsou za asistenty pedagogy ve třídách vděční. Mnoho názorů na inkluzi je také záporných, nesouhlasí s ní, s nechtují více komentovat.

6 Diskuze

Cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jaká je náplň práce asistentů pedagoga v základních školách podle pedagogů, s nimiž jsou právě asistenti pedagoga v kontaktu a zda je podle nich přítomnost asistenta pedagoga ve škole přínosná a důležitá.

Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že nejvíce odpovídajících pedagogů spolupracuje s asistenty pedagoga v délce 2-3 roky. Délka spolupráce s asistentem pedagoga může hrát roli při odpovídání dalších otázek, porovnání počtů měnících se asistentů a sledování vývoje práce asistenta pedagoga během vyučování, o přestávkách a také se může měnit míra spolupráce mezi pedagogem a asistentem pedagoga. Právě velké procento dotazovaných pedagogů se již setkalo s více asistenty pedagoga a pozoruje velké rozdíly v přístupu mezi jednotlivými asistenty. Nejvíce pedagogů účastnících se průzkumu pracuje na prvním stupni základních škol.

Velkou roli v odpovědích hraje právě druh a stupeň školy, kde pedagog společně s asistentem pracuje. Může se lišit náplň práce a spolupráce s pedagogem v případě prvního stupně základní školy, kdy s dětmi pracujeme poměrně méně pedagogů než na druhém stupni. V případě prvního stupně malotřídní školy je náplň práce opět trochu jiná, a to z důvodu spojení více ročníku během vyučování a menšího počtu pedagogů.

Rozdílnost odpovědí může také záviset na druhu postižení žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, což může vyvolat rozdílnost odpovědí v otázkách zaměřených na důležitost asistenta pedagoga v jednotlivých předmětech, celkově během vyučování a o přestávkách. U otázky ohledně důvodu, tedy druhu žáka se SVP měli možnost pedagogové odpovědět více možností. Ve školách se nejčastěji nachází dle průzkumu žáci poruchami učení a dále žáci s autismem. Osobně jsem pracovala jako asistent pedagoga právě u žáka s autismem a v mém případě byl stupeň jeho postižení takový, že přítomnost pedagogického dohledu, tedy nejčastěji mě, byla důležitá během celého školního dne, včetně přestávek, svačinek, přechodů do tělocvičen a podobných činností.

Spolupráce asistenta pedagoga a pedagoga může souviset s kvalifikačními předpoklady asistenta pedagoga což se může projevit také v ochotě komunikovat s rodiči, aktivně se zapojovat do činností mimo náplň jeho práce nebo přicházet s novými nápady a radami, které by byly na místě a vítané. Ve většině případů pedagogové uvedli, že asistent pedagoga jedná

pohotově, aktivně podle situace a potřeb, z čehož můžeme usoudit, že se jedná o dobrého asistenta. Téměř polovina pedagogů také uvedla, že komunikace mezi asistentem pedagoga a rodiči žáka se SVP je na výborné úrovni. Spolupráce s pedagogem má také velký vliv na to, s kým asistent pedagoga pracuje během vyučování, zda se podílí na hodnocení žáka se SVP a na přípravě do výuky. Propojenost otázek má na sebe navzájem velký vliv a výsledky jsou zprůměrovány.

Co se týká vyhodnocení stanovených předpokladů, jsou výsledky následující:

VP1: Asistent pedagoga pracuje během vyučování se všemi dětmi ve třídě dle potřeby a organizace pedagoga.

Podle výsledků dotazníku odpovědělo stejný počet pedagogů na otázku týkající se práce asistenta pedagoga během vyučování. Celkem 43 pedagogů a to 37,5 % zvolilo možnost, že asistent pedagoga pracuje převážně s integrovaným žákem a stejný počet pedagogů odpovědělo, že asistent pedagoga pracuje a pomáhá všem dětem ve třídě dle potřeby. Dalších 16 % odpovědí se zaměřovalo na střídání se s učitelem v práci s integrovaným žákem a zbytkem třídy. 9 % pedagogů uvedlo práci asistenta pedagoga pouze s integrovaným žákem. Předpoklad byl stanoven na základě toho, že asistent pedagoga by měl poskytovat podporu pedagogovi, a ne určitému žákovi, jak je uvedeno ve vyhlášce č. 27/2016 Sb. Kromě vzájemné domluvy s pedagogem se míra podpory asistenta pedagoga během vyučování může lišit i na základě konkrétního postižení daného žáka. Žák se speciálními vzdělávacími potřebami by měl být veden postupně k větší samostatnosti a nespoléhat se na pomoc a podporu asistenta pedagoga. Ověřením výzkumného předpokladu bylo zjištěno, že nejvyšší počet odpovědí dosáhly celkem dvě možnosti odpovědí, proto je **předpoklad nepřijat**.

VP2: Asistent pedagoga tráví čas mimo vyučování, o přestávkách přípravou do hodiny a pomocí při chystání se na vyučování žákům se SVP.

V dotazníkovém šetření bylo zjištěno, že více než polovina asistentů zásadně neopravuje o přestávkách sešity, a tak odpovědělo celkem 63 % pedagogů. Pouze dva pedagogové uvedli, že asistent pedagoga opravuje sešity. Asistent pedagoga o přestávkách tráví čas a pomáhá žákům se SVP, to uvedlo 17 % pedagogů. Nejčastěji odpovídali možnost Spíše ano, a to celkem 39 % pedagogů. Ohledně plánování výuky a chystání pomůcek se počet odpovědí téměř shodl

u možností „Spíše ano“ 33 % odpovědí a „Spíše ne“ 31 % odpovědí. Odpočinkem v kabinetu tráví přestávky pouze 12 % asistentů pedagoga. Nejvíce pedagogové volili možnost „Spíše ne“. Z výsledků můžeme vyvodit, že odpověď „Ano“ byla nejčastěji uvedena u trávení času a pomáhání žáku se SVP. U otázky týkající se výzkumného předpokladu odpovědělo možnost „Ano“ pouze 10 pedagogů, tudíž je **předpoklad nepřijat**.

VP3: Asistent pedagoga komunikuje s rodiči žáků se SVP, jedná pohotově.

V rámci šetření bylo zjištěno, že téměř tři čtvrtiny pedagogů hodnotí při práci asistenta pedagoga jako aktivního pohotového člena týmu, který jedná dle aktuální situace a potřeby žáka nebo pedagoga. Podle 74 % pedagogů asistent pedagoga jedná aktivně, pohotově. Můžeme tedy říci, že se jedná o dobrého asistenta pedagoga, který má o práci zájem. Spolupráce a komunikace asistenta pedagoga s rodiči žáka se SVP je podle pedagogů na výborné úrovni podle 49 % odpovědí. Dalších 35 % pedagogů zvolilo možnost minimální komunikace, spíše s rodiči komunikuje pedagog. Podle předpokladu a dílčích cílů s otázkou osobnostních předpokladů můžeme tedy říci, že **předpoklad byl nepřijat**.

VP4: Spolupráce pedagoga a asistenta pedagoga je na dobré úrovni, na plánech a přípravách se spolu dokáží domluvit.

Podle výsledků dotazníku má celkem 38 % pedagogů během spolupráce s asistentem pedagoga stejné názory. Tato odpověď se vyskytovala v otázce nejčastěji. Dále volili pedagogové možnost přizpůsobení asistenta pedagoga pedagogovi v 30 % odpovědí a rozdílnost názorů s následnou domluvou a to u 28 %. V podobné souvislosti se pedagog a asistent pedagoga společně domlouvají na práci během přípravy a plánování do hodiny. Tuto možnost odpovědi uvedlo celkem 54 % pedagogů. Jako druhou nejčastější odpovědí byla příprava pro žáka se SVP do hodiny výhradně prací pedagoga, kterou následně předá asistentovi pedagoga s 33 % odpovědí. V otázce zaměřené na souvislost s IVP pedagogové nejčastěji odpovídali, že je asistent pedagoga s IVP žáka se SVP pouze seznámen a pracuje podle něj. Na tvorbě a hodnocení se podílí asistenti pedagoga dle výzkumu méně častěji. Známkový žákům se SVP uděluje pouze pedagog. Tuto odpověď uvedlo celkem 46 % pedagogů. Dalších 36 % pedagogů známkuje na základě informací od asistenta pedagoga. Pro mě jako bývalého asistenta pedagoga byly tyto odpovědi překvapující, jelikož jsem se setkala s pedagogy, kteří nechávali známkování a zápisy do žákovských knížek čistě na mě, aniž by známky pedagog

viděl. Spolupráce a vzájemná domluva ohledně práce a příprav do vyučování mezi pedagogem a asistentem pedagoga je podle mě velmi důležitá a dle výsledků výzkumu také funguje. Podle předpokladu a dílčích cílů s otázkou zaměřenou na spolupráci s asistentem pedagoga můžeme tedy říci, že **předpoklad byl přijat.**

VP5: Asistent pedagoga je důležitý ve všech předmětech, nejvíce však v základních předmětech jako je český jazyk a matematika.

V rámci šetření bylo zjištěno, že mezi nejdůležitější předměty, během kterých je asistent pedagoga přítomen je matematika. Pedagogové převážně ve svých odpovědích psali více předmětů a mezi druhou nejčastější odpověď patří právě český jazyk. Myslíme si, že právě tyto dva předměty jsou v rámci základní školy nejdůležitější, proto jsme také zvolili tyto předměty jako výzkumný předpoklad. Naopak při otázce na nejmenší potřebnost asistenta pedagoga uváděli pedagogové předměty jako hudební, výtvarná nebo tělesná výchova. Odpovědi se tedy soustředili víceméně na výchovy, které považujeme za volnější, méně náročnější pro udržení pozornosti a můžou sloužit jako odpočinek a odreagování od učení. To však nemusí platit například u žáka s tělesným postižením v předmětu tělesná výchova, ze kterého bývá spíše žák osvobozen. Mezi odpověďmi se často objevovali možnosti: ve všech, v žádném a především také, že záleží na druhu postižení, tudíž nelze odpovědět. **Předpoklad byl tedy přijat.**

VP6: Asistent pedagoga je ve škole velmi přínosný, pedagog často využívá postřehy a rady asistenta pedagoga.

Podle výsledků dotazníku je podle 64 % pedagogů důležitá přítomnost asistenta pedagoga ve třídě s žákem se SVP. Dalších 22 % pedagogů zvolilo možnost odpovědi „Spíše ano“, tudíž celkem 95 respondentů souhlasilo a můžeme tedy říci, že převážná většina pedagogů považuje asistenta pedagoga za důležitého. Mezi odpověďmi se objevily také 3 s negativním názorem na důležitost asistenta pedagoga ve třídě. Opět podobným způsobem odpovídali pedagogové s dotazem na využívání rad a postřehů od asistenta pedagoga. 47 % pedagogů s odpovědí „Ano“ a 35 % odpovědí „Spíše ano“, využívá rady a postřehy od asistenta pedagoga. Mezi pedagogy se také objevilo celkem 5 % odpovědí, kdy pedagog nevyužívá rady a postřehy asistenta pedagoga. Z výsledků můžeme tedy vyvodit, že pedagogové oceňují přítomnost asistenta pedagoga ve třídě a přijímají jejich pomoc a rady. Výzkumný **předpoklad byl tedy přijat.**

Ve výzkumu jsme se věnovali náplni práce a důležitosti asistenta pedagoga z pohledu pedagoga. Další výzkum, který by se následně mohl zabývat stejnou problematikou a stejného obsahu, by mohl být z pohledu asistenta pedagoga. Tomuto výzkumu a podobným tématům se věnovalo již několik bakalářských a diplomových prací. Například Aujezdská (2018) ve své diplomové práci zaměřené na názory asistentů pedagoga uvádí, že asistenti pedagoga se cítí být užiteční a asistenti pedagoga na prvním stupni jsou společně s třídním pedagogem ve třídě již sešraní a není třeba domluv ohledně výuky. Dále například Prágrová (2019) se věnovala ve své diplomové práci roli asistenta pedagoga jak z pohledu pedagoga, tak asistenta pedagoga. Dle výsledků se asistent pedagoga podle asistentů pedagoga i pedagogů věnuje převážně všem dětem ve třídě dle potřeby. Spolupráce z pohledu pedagoga i asistenta pedagoga je dle většiny na výborné úrovni. Převážná většina asistentů pedagoga také uvedla, že supluje za chybějícího pedagoga. Z pohledu pedagogů je přítomnost asistenta pedagoga ve třídě přínosem. Většina pedagogů je se svým asistentem pedagoga spokojená. Z výsledků jiných prací můžeme vyvodit shodnost a podobnost stejných výsledků a názorů, a to jak z pohledu asistenta pedagoga, tak z pohledu pedagoga. Na výzkum spokojenosti s asistentem pedagoga bychom se také mohli zaměřit například z pohledu rodiče žáka se speciálními vzdělávacími potřebami nebo například na spokojenost z pohledu žáků ve třídě s přítomností asistenta pedagoga.

6.1 Limity výzkumu

Při realizaci výzkumného šetření, získávání a zpracovávání dat jsme našli fakta vnímaná jako možné limity, které by mohly určitým způsobem získaná data, jejich analýzu i interpretaci ovlivnit. Domníváme se, že také dostupnost publikací věnující se asistentovi pedagoga, podpůrným opatřením, inkluzi a integraci byla na dobré úrovni a nebyl problém s objasněním a dostatečným popisem dané problematiky.

Mezi limity výzkumu můžeme zařadit fakt, že jsem pracovala jako asistent pedagoga v základní škole prvního stupně, tudíž otázky v dotazníku jsou zaměřeny s ohledem na mé zkušenosti a hledání odpovědí na otázky, které nás zajímají, s ohledem na mou praxi v pozici asistenta pedagoga.

Limity by mohli být spatřeny **v zaměřenosti se na určitý kraj, okres** v oblasti zkoumání. Cílem bylo oslovit pedagogy z co nejširšího okolí České republiky, avšak nemůžeme to dokázat, jelikož se žádná z otázek nezaměřila na místo základních škol.

Jako další z problematických, tedy ovlivňujících **limitů** bychom mohli poukázat na rozdílnost odpovědí v návaznosti na **druh handicapu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami**. Jak se ukázalo ve výsledcích, respondenti volili často více možností odpovědí, jelikož pracují s různými žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Konkrétně limity spatřujeme v odpovědích na otevřené otázky ohledně důležitosti asistenta pedagoga v jednotlivých předmětech.

Limity, které také mohli ovlivnit odpovědi pedagogů, **mohli záviset na vztahu s asistentem pedagoga**, a to z důvodů například: aktuálních neshod s asistentem pedagoga, neshod v osobním životě, rozdílnosti povah a přístupů k žákům, ne odbornosti pedagoga nebo například negativní postoj pedagoga celkově k inkluzivnímu vzdělávání. Odpovědi jednoho pedagoga se mohli úplně lišit s odpověďmi jiného pedagoga, a to ve vztahu k jednomu stejnému asistentovi pedagoga.

Jako další **limit** bychom mohli uvést **počet asistentů pedagoga**, se kterými se již pedagog setkal. Není z výzkumu jasné, zda se může jednat o časté střídání asistentů pedagoga, například z důvodů nízkého platového ohodnocení nebo například setkání se s asistenty v různých ročnících a za přítomnosti více žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Limity naopak **nepatřujeme v otevřenosti a upřímnosti odpovědí** oslovených pedagogů, a to z důvodů nepřímého kontaktu (vyplňování online přes internet).

6.2 Doporučení pro praxi

V této kapitole jsou uvedeny doporučení pro pedagogy a asistenty pedagoga základních škol na základě výsledků, které vyplynuly z výzkumu.

I přes vyskytující se negativní přístup k inkluzivnímu vzdělávání a pocit nadbytečnosti přítomnosti asistenta pedagoga ve třídě bychom pedagogům doporučili, aby se snažili o spolupráci a vytvoření příjemné atmosféry ve třídě společně s asistentem pedagoga, což může pozitivně nebo také negativně ovlivnit průběh vyučování nebo třeba působení na žáky. Negativní vztahy s pedagogy a také nízké finanční ohodnocení práce asistenta pedagoga může vést k častému střídání asistentů pedagoga ve škole. Časté střídání asistentů pedagoga není vhodné především pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, protože si s asistentem pedagoga mohou vytvořit jistý vztah a také se může lišit přístup k práci, metody a techniky práce jednotlivých asistentů pedagoga.

Doporučili bychom také pedagogům, aby měl asistent pedagoga větší možnost se podílet na hodnocení a udělování známek především žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Dále aby se účastnil a byl nápomocen při hodnocení a případné úpravě individuálního vzdělávacího plánu. Pedagogové by měli dávat větší prostor asistentům pedagoga, pro jejich připomínky, nápady a rady, protože je to v mnoha případech právě on, který se žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami věnuje. V případě časté spolupráce žáka se speciálními vzdělávacími potřebami a asistenta pedagoga bychom nechali více prostoru pro komunikaci asistenta pedagoga s rodiči žáka.

Při pohledu na asistenty pedagoga bychom asistentům doporučili přizpůsobení se jistému pedagogu, jeho metodám, postupům a respektování rozhodnutí právě pedagoga. Naopak ale být i aktivní, všímavý, vytvářet dobré vztahy s pedagogickými pracovníky a spolupracovat s nimi.

7 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zjistit a porovnat názory týkající se asistenta pedagoga a náplň jeho práce v základních školách, a to z pohledu pedagoga. Měli jsme tedy možnost porovnat vlastní zkušenosti a názory jako bývalý asistent pedagoga na základní škole a názory pedagogů, kteří spolupracují právě s asistenty pedagoga.

V první části práce jsme se zaměřili na teorii. Konkrétně v první kapitole jsme se věnovali základnímu popisu pojmů integrace a inkluze. V této kapitole jsme více popsali také vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a systém podpůrných opatření v České republice. V další kapitole je popsána pozice asistenta pedagoga, co je náplň jeho práce a historický pohled na vývoj pozice asistenta pedagoga. Také jsme v této kapitole popsali kvalifikační předpoklady a možnosti vzdělávání asistenta pedagoga. Ve třetí kapitole jsme se věnovali fungování asistenta pedagoga ve škole. Konkrétně na vztahy a komunikaci s pedagogy, financování asistentů pedagoga, zřízení funkce a stereotypy spojené s pozicí asistenta pedagoga ve škole.

V praktické části je obsažena analýza výsledků průzkumu a metodologická východiska. Cílem bylo zjistit a zhodnotit náplň práce asistenta pedagoga a jeho význam z pohledu pedagogů, se kterými spolupracují a jsou v přímém kontaktu. Byly stanoveny dílčí cíle a výzkumné předpoklady ke kvantitativnímu výzkumu. Pomocí dotazníku, určeného pro pedagogy v jejichž třídě působí asistent pedagoga, byly buď přijaty nebo nepřijaty stanovené předpoklady.

Výsledky dotazníkového šetření poukazují na spokojenost pedagogů s asistentem pedagoga, avšak poukazují na určité rozdíly mezi jednotlivými asistenty pedagoga, se kterými již pracovali. Můžeme dle výsledků výzkumu označit asistenta pedagoga jako důležitého člena pedagogického týmu, přičemž důležitou roli hraje právě spolupráce pedagoga s asistentem pedagoga. V souvislosti s asistentem pedagoga, jako hlavním tématem této bakalářské práce můžeme také pohlédnout na názory pedagogů na inkluzi. Spousta názorů je uvedena ve spojitosti s pozicí asistenta pedagoga.

Na základě výsledků přisuzuji správnému fungování a plnění funkce asistenta pedagoga především přístup a kvalifikační předpoklady asistenta pedagoga, dobrou spolupráci

a komunikaci mezi asistentem pedagoga a pedagogem a vytvoření příjemné atmosféry ve škole, jak pro žáky, tak pro pedagogické pracovníky.

Seznam bibliografických citací

AUJEZDSKÁ, Michaela. 2018. *Asistent pedagoga jako profese*. Olomouc. (Diplomová práce)

BARTOŇOVÁ, Miroslava. 2005. *Současné trendy v edukaci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v České republice*. 1. vyd. Brno: MSD, ISBN 80-86633-37-3.

BARTOŇOVÁ, Miroslava a Marie VÍTKOVÁ. 2013. *Vzdělávání se zaměřením na inkluzivní didaktiku a vyučování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole hlavního vzdělávacího proudu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, ISBN 978-80-2106678-6.

ČADOVÁ, Eva. 2012. *Metodika práce asistenta pedagoga se žákem s tělesným postižením*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, ISBN 978-80-244-3378-3.

GABAŠOVÁ, Jitka a Miroslav VOSMIK. 2019. *Asistent pedagoga a klima třídy*. 1. vyd. Praha: Raabe, Dobrá škola. ISBN 978-80-7496-419-0.

GULOVÁ, Lenka a Radim ŠÍP. 2013. *Výzkumné metody v pedagogické praxi: nové paradigma pedagogického výzkumu, tradiční a netradiční metody výzkumu, vzdělávání sociálně znevýhodněných žáků, případová studie drogových bariér*. Praha: Grada. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4368-4.

HABR, Jonáš, Helena HÁJKOVÁ a Hana VANÍČKOVÁ. 2015. *Metodika práce asistenta pedagoga: osobnostní rozvoj asistenta pedagoga a komunikace s rodinou nebo komunitou žáka*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, ISBN 978-80-244-4670-7.

HORÁČKOVÁ, Iona. 2015. *Metodika práce asistenta pedagoga. Spolupráce s učitelem*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, ISBN 978-80-244-4656-1.

KARTOUS, Bohumil. 2015. *Skandinávské zkušenosti s inkluzivním vzděláváním*. Praha, ISBN 978-80-260-9310-7

KENDÍKOVÁ, Jitka. 2017. *Asistent pedagoga*. Praha: Raabe, Dobrá škola. ISBN 978-80-7496-349-0.

KENDÍKOVÁ, Jitka. 2016. *Vademecum asistenta pedagoga*. 1. vyd. Praha: Pasparta, ISBN 978-80-88163-12-1.

KRATOCHVÍLOVÁ, Jana. 2013. *Inkluzivní vzdělávání v české primární škole: teorie, praxe, výzkum*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, ISBN 978-80-210-6527-7

KROUPOVÁ, Kateřina a kol. 2016. *Slovník speciálněpedagogické terminologie Vybrané pojmy*. 1. vyd. Praha: Grada, ISBN 978-80-271-9344-8.

MARQUES, Karin. 2016. *Prohlášení ze Salamanky.*, Praha, [online]. Nadace Open Society Fund, Dostupné z: <https://osf.cz/2016/10/17/prohlaseni-ze-salamanky/>

MICHALÍK, Jan, Pavlína BASLEROVÁ a Lenka FELCMANOVÁ. 2015. *Katalog podpůrných opatření pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu zdravotního nebo sociálního znevýhodnění: obecná část*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, ISBN 978-80-244-4654-7.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. 2020. *Normativy soukromých škol 2020*. [online]. [cit.2020-04-09]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/zmena-struktury-normativu-soukromych-a-cirkevnich-materskych>

MORÁVKOVÁ VEJROCHOVÁ, Monika. 2015. *Standard práce asistenta pedagoga*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, ISBN 978-80-244-4722-3.

NĚMEC, Zbyněk, Klára ŠIMÁČKOVÁ-LAURENČÍKOVÁ a Vanda HÁJKOVÁ. 2014. *Asistent pedagoga v inkluzivní škole*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, ISBN 978-80-7290-712-0.

Nová škola. 2013. *Ministerstvo školství končí s financováním asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním!* [Online] Dostupné z: <http://www.asistentpedagoga.cz/ministerstvo-skolstvi-konci-sfinancovanim-asistentu-pedagoga-pro-zaky-se-socialnim-znevychodnenim>

Nová škola. 2013. *Plat asistenta pedagoga*. [online] Dostupné z: <http://www.asistentpedagoga.cz/plat-asistenta-pedagoga>

Nová škola. 2013. *Zřízení místa asistenta pedagoga ve škole*. [online] Dostupné z: <http://www.asistentpedagoga.cz/zrizeni-mista>

PRÁGROVÁ, Iveta. 2019. *Role asistenta pedagoga při inkluzivním vzdělávání na prvním stupni základní školy*. Brno. (Diplomová práce)

SLOWÍK, Josef. 2007. *Speciální pedagogika*. 1. vyd. Praha: Grada, ISBN 978-80-247-1733-3.

SLOWÍK, Josef. 2016. *Speciální pedagogika 2*. aktualizované vyd. Praha: Grada, ISBN 978-80-271-9425-4.

SOVÁK, Miloš. 2000. *Defektologický slovník*. 3. upr. vyd. Jinočany: H & H, ISBN 80-86022-76-5.

TANNENBERGEROVÁ, Monika. 2016. *Průvodce školní inkluzí, aneb, Jak vypadá kvalitní základní škola současnosti?* Praha: Wolters Kluwer, 135 s. ISBN 978-80-7552-008-1.

TEPLÁ, Marta. 2015. *Asistent pedagoga: jak efektivně zavést pozici asistenta pedagoga ve školách*. Praha: Verlag Dashöfer, ISBN 978-80-87963-15-9.

TEPLÁ, Marta a Hana ŠMEJKALOVÁ. 2007. *Základní informace k zajišťování asistenta pedagoga do třídy, v níž je vzděláván žák nebo žáci se zdravotním postižením*. 1. vyd. Praha: Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR, ISBN 978-80-86856-35-3.

ZAHOŘÍKOVÁ, Renáta a Petr KALA. 2016. *Inkluzivní vzdělávání ve vybraných evropských státech*, srovnávací studie č.5.366, Praha.

Zákony a vyhlášky

Nářízení vlády č. 123/2018 Sb. Nářízení vlády o stanovení maximálního počtu hodin výuky financovaného ze státního rozpočtu pro základní školu, střední školu a konzervatoř zřizovanou krajem, obcí nebo svazkem obcí [online] [cit. 2020-03-14] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2018-123#p1>

Nářízení vlády č. 75/2005 Sb. Nářízení vlády o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků [online] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-75#Top>

Vyhláška č. 27/2016 Sb. Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných [online] [cit. 20-02-11] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-27>

Vyhláška č. 317/2005 Sb. Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků [online] [cit. 2020-02-20] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-317#cast1>

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání [online] [cit. 2020-02-11] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a změně některých zákonů [online] [cit. 2020-02-24] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563#cast1>

Zákon č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách [online] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>

Zákon č. 82/2015 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony [online] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-82>

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Přehled přímé pedagogické činnosti u asistenta pedagoga.

Tabulka č. 2: Pracuji s asistentem pedagoga:

Tabulka č. 3: Společně s asistentem pedagoga pracuji:

Tabulka č. 4: Pracuji ve škole:

Tabulka č. 5: Asistent pedagoga je zřízen z důvodu přítomnosti žáka s(e):

Tabulka č. 6: Měl(a) jsem možnost pracovat s:

Tabulka č. 7: Asistent pedagoga u nás ve škole:

Tabulka č. 8: Během výuky asistent pedagoga:

Tabulka č. 9: Příprava do hodiny a plánování pro žáka se speciálními vzdělávacími potřebami:

Tabulka č. 10: Po práci s žákem se SVP hodnotí a uděluje známky:

Tabulka č. 11: Asistent pedagoga v souvislosti s individuálním vzdělávacím plánem:

Tabulka č. 12: Komunikace a spolupráce asistenta pedagoga a rodiče žáka se SVP:

Tabulka č. 13: Při spolupráci s asistentem pedagoga:

Tabulka č. 14: O přestávkách asistent pedagoga opravuje sešity.

Tabulka č. 15: O přestávkách asistent pedagoga tráví čas a pomáhá žákům se SVP.

Tabulka č. 16: O přestávkách asistent pedagoga plánuje výuku, chystá pomůcky.

Tabulka č. 17: O přestávkách asistent pedagoga tráví čas v kabinetu, odpočinkem.

Tabulka č. 18: Nastávají situace, kdy asistent během vyučování opouští třídu se žákem se SVP.

Tabulka č. 19: Využívám rady a postřehy asistenta pedagoga.

Tabulka č. 20: Přítomnost asistenta pedagoga ve třídě s žákem se SVP je dle mého názoru velmi důležitá.

Tabulka č. 21: Asistent pedagoga je nápomocný i v jiných činnostech mimo náplň jeho práce.

Tabulka č. 22: Uved'te, v jakém předmětu je dle vašeho názoru asistent pedagoga nejpotřebnější.

Tabulka č. 23: Uved'te, v jakém předmětu je dle vašeho názoru asistent pedagoga zbytečný, nejméně důležitý.

Seznam grafů

Graf č. 1: Pracuji s asistentem pedagoga:

Graf č. 2: Společně s asistentem pedagoga pracuji:

Graf č. 3: Pracuji ve škole:

Graf č. 4: Asistent pedagoga je zřízen z důvodu přítomnosti žáka s(e):

Graf č. 5: Měl(a) jsem možnost pracovat s:

Graf č. 6: Asistent pedagoga u nás ve škole:

Graf č. 7: Během výuky asistent pedagoga:

Graf č. 8: Příprava do hodiny a plánování pro žáka se speciálními vzdělávacími potřebami:

Graf č. 9: Po práci s žákem se SVP hodnotí a uděluje známky:

Graf č. 10: Asistent pedagoga v souvislosti s individuálním vzdělávacím plánem:

Graf č. 11: Komunikace a spolupráce asistenta pedagoga a rodiče žáka se SVP:

Graf č. 12: Při spolupráci s asistentem pedagoga:

Graf č. 13: O přestávkách asistent pedagoga opravuje sešity.

Graf č. 14: O přestávkách asistent pedagoga tráví čas a pomáhá žákům se SVP.

Graf č. 15: O přestávkách asistent pedagoga plánuje výuku, chystá pomůcky.

Graf č. 16: O přestávkách asistent pedagoga tráví čas v kabinetu, odpočinkem.

Graf č. 17: Nastávají situace, kdy asistent během vyučování opouští třídu se žákem se SVP.

Graf č. 18: Využívám rady a postřehy asistenta pedagoga.

Graf č. 19: Přítomnost asistenta pedagoga ve třídě s žákem se SVP je dle mého názoru velmi důležitá.

Graf č. 20: Asistent pedagoga je nápomocný i v jiných činnostech mimo náplň jeho práce.

Graf č. 21: Uved'te, v jakém předmětu je dle vašeho názoru asistent pedagoga nejpotřebnější.

Graf č. 22: Uved'te, v jakém předmětu je dle vašeho názoru asistent pedagoga zbytečný, nejméně důležitý.

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Dotazník

Příloha č. 2 - Přepis odpovědí otázky č. 23 v dotazníku

Příloha č. 1 – Dotazník.

Dobrý den,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění dotazníku. Jsem studentkou Univerzity Palackého v Olomouci a zpracovávám bakalářskou práci na téma Náplň práce asistenta pedagoga v základních školách a jeho význam z pohledu pedagoga.

Tento dotazník má za cíl zmapovat náplň práce asistenta pedagoga a jeho význam a užitečnost ve škole z pohledu pedagoga, se kterým je v kontaktu. Dotazník je zcela anonymní a odpovědi na otázky v něm budou sloužit pouze pro průzkum bakalářské práce. Za vyplnění odpovědí na otázky a čas věnovaný tomuto dotazníku Vám děkuji.

Tomčíková Monika

1. Pracuji s asistentem pedagoga:

Ano x ne

2. Společně s asistentem pedagoga pracuji:

- a) 0-1 rok
- b) 2-3 roky
- c) 3-5 roků
- d) Více jak 5 roků

3. Pracuji ve škole:

- a) na prvním stupni (1-5 ročník)
- b) na druhém stupni (6-9 ročník)
- c) na prvním stupni malotřídní školy

d) jiné.....

4. Asistent pedagoga je zřízen z důvodu přítomnosti žáka s(e):

(Možnost více odpovědí)

- a) Zrakovým postižením
- b) Sluchovým postižením
- c) Tělesným postižením
- d) Mentálním postižením
- e) Autismem
- f) Vadami řeči
- g) Souběžným postižením
- h) Poruchami učení
- i) Poruchami chování
- j) Sociálním znevýhodněním
- k) Jiné.....

5. Měl(a) jsem možnost pracovat s:

- a) Pouze s jedním asistentem pedagoga
- b) S více asistenty, se všemi jsem byl(a) spokojený(á)
- c) S více asistenty, byly viditelné velké rozdíly v přístupu k práci
- d) S více asistenty, nebyl/a jsem s nimi spokojený(á)

6. Asistent pedagoga u nás ve škole:

- a) Jedná pohotově, aktivně, podle situace a potřeby učitelů, žáků
- b) Jedná dle předchozí domluvy, řídí se pouze předem stanovenými pravidly, pokyny pedagoga ve třídě
- c) Nedokáže zhodnotit a reagovat dle situace, je potřeba pobídnutí od pedagoga

7. Během výuky asistent pedagoga:

- a) Pracuje pouze s integrovaným žákem
- b) Pracuje převážně s integrovaným žákem
- c) Pracuje a pomáhá všem dětem ve třídě dle potřeby

d) Se střídá s učitelem v práci s integrovaným žákem a zbytkem třídy

8. Příprava do hodiny a plánování pro žáka se speciálními vzdělávacími potřebami:

a) Je práce výhradně moje, pokyny předávám asistentovi pedagoga před začátkem vyučování

b) S asistentem pedagoga se společně domlouváme na práci

c) Je práce asistenta pedagoga, přípravu chystá sám, důvěřuji mu, spoléhám se na něj

d) Je práce asistenta pedagoga, kterému přípravu a plány vždy předem odsouhlasím, případně doplním, upravím

9. Po práci s žákem se SVP hodnotí a uděluje známky:

a) Asistent pedagoga

b) Asistent pedagoga po dohodě s pedagogem

c) Pouze pedagog

d) Pedagog na základě informací od asistenta pedagoga

e) Asistent pedagoga i pedagog

10. Asistent pedagoga v souvislosti s individuálním vzdělávacím plánem:

a) Podílí se na tvorbě

b) Podílí se na hodnocení

c) Podílí se na tvorbě i hodnocení

d) Je s ním pouze seznámen a pracuje podle něj, tvorba a hodnocení není jeho záležitost

11. Komunikace a spolupráce asistenta pedagoga a rodiče žáka se SVP:

a) Je na výborné úrovni, víceméně s rodiči komunikuje a spolupracuje pouze asistent pedagoga

b) Je minimální, s rodiči komunikují především pedagogové

c) Není téměř žádná, rodiče nespolupracují, nemají zájem

d) Jiné.....

12. Při spolupráci s asistentem pedagoga:

- a) Máme stejné názory
- b) Se naše názory liší, ale vždy se nějak domluvíme
- c) Každý postupujeme jinak, dle svých metod, bez ohledu na toho druhého
- d) Asistent pedagoga se přizpůsobí požadavkům pedagoga
- e) Jiné.....

U následujících otázek vyberte vždy jednu možnost na stupnici dle míry vašeho souhlasu.

Ano=1 spíše ano=2 nevím=3 spíše ne=4 ne=5

13. O přestávkách asistent pedagoga opravuje sešity.

1 2 3 4 5

14. O přestávkách asistent pedagoga tráví čas a pomáhá žákům se SVP.

1 2 3 4 5

15. O přestávkách asistent pedagoga plánuje výuku, chystá pomůcky.

1 2 3 4 5

16. O přestávkách asistent pedagoga tráví čas v kabinetu, odpočinkem.

1 2 3 4 5

17. Nastávají situace, kdy asistent během vyučování opouští třídu se žákem se SVP.

1 2 3 4 5

18. Využívám rady a postřehy asistenta pedagoga.

1 2 3 4 5

19. Přítomnost asistenta pedagoga ve třídě s žákem se SVP je dle mého názoru velmi důležitá.

1 2 3 4 5

20. Asistent pedagoga je nápomocný i v jiných činnostech mimo náplň jeho práce. (možnost uvést příklad činností)

1 2 3 4 5

Například v ...

21. Uveďte, v jakém předmětu je dle vašeho názoru asistent pedagoga nejpotřebnější. (možnost uvést více předmětů)

22. Uveďte, v jakém předmětu je dle vašeho názoru asistent pedagoga zbytečný, nejméně důležitý. (možnost uvést více předmětů)

23. Prosím uveďte stručně váš názor na inkluzi.

Příloha č. 2 - Přepis odpovědí otázky č. 23 v dotazníku.

1. Některé děti by bylo vhodnější vzdělávat v menším kolektivu (cca. 10 dětí).
2. Správná myšlenka, bohužel naprosté selhání úplně ve všem v její aplikaci do praxe.
3. S inkluzí souhlasím, ale máme před sebou ještě dlouhou cestu, aby vše fungovalo. (Jako třeba ve Finsku).
4. Ve většině případů záleží na žákovi se SVP. Jakým omezením je pro třídu. Vidím to spíše jako plus.
5. Ano, ale ne pro všechny.
6. Bez inkluzivní společnosti nemůže být inkluzivní škola.
7. Nesouhlasím se vším, ale když už to musí být, tak je velice důležitý vztah pedagoga a asistenta. Pokud to nefunguje, není pomoci nikomu a ničemu, ba naopak.
8. Inkluze je dle mého názoru dobrým krokem, ale v našem případě (v ČR) velmi nepovedeným. Inkluze nebyla připravena finančně, lidskými zdroji, informovaností ani zaškolením (pedagogů ke spolupráci s AP). Na školách chybí speciální pedagogové a dětské psychologové, kteří by byli nápomocní pedagogům a AP v jejich práci (pedagogové nemají vzdělání pro práci s dětmi s diagnózami, se kterými se v inkluzi do škol dostaly). V naší situaci (ČR) bych nepřístupovala k zařazování dětí s mentálním postižením (s výjimkou vysokofunkčních autistů) a nízkým intelektem.
9. Jsem pro.
10. Toto nastavení inkluze (málo fin. prostředků a velmi málo spec. pedagogů) je nevhodné pro děti.
11. Je potřebná pro děti, které to potřebují a pomáhá nejen dítěti ale pedagogovi věnovat se třídě.
12. Měla být lépe promyšlená, měli být pedagogové proškolení, jak pracovat s AP.
13. Dobrá myšlenka se špatnou realizací.
14. Je to velmi těžké pro všechny strany. Děti to mají mnohem těžší.
15. Inkluze je velmi náročná jak pro pedagogy, tak pro děti. I ostatní děti ve třídě. Velmi zřídka se žák zcela začlení a mnohdy nezažije mezi svými vrstevníky úspěch.
16. Potřeba změny nepsat AP na jedno dítě ale na třídu. Zapojit zájem učitelů o vzdělávání žáků se SVP.
17. Myslím si, že je to blbost.
18. Inkluze je dle mého šílenost, je třeba posuzovat děti individuálně, ne všechny nechat na běžné základní škole... Dítě s mentálním postižením nebo autismem může dost

negativně ovlivňovat tempo i chování celé třídy, samotnému by dost možná bylo lépe ve škole, kde je více odborníků a jemu rovných dětí.

19. Je dobrá jen v některých případech. V případě mentálního postižení bylo pro žáky lepší zařazení do speciální školy.
20. Pokud je prováděna v zájmu všech dětí, je na místě. Mám na mysli jak "zdravé" děti tak i ty, co potřebují pomoci.
21. Myslím si, že inkluze je nesmysl, neboť dětem s SVP by bylo lépe v menších třídách se spec. pedagogem.
22. Nápad dobrý ale nedomyšlená.
23. Je špatná, k inkludovaným i "normálním" dětem není prospěšná.
24. Nesouhlasím s ní.
25. Nejsem zastáncem inkluze.
26. Inkluze je nedomyšlená, učitel na ZŠ není speciální pedagog, kurátor ani policista. Některé integrované děti být integrované vůbec nemají.
27. Pokud je asistent pedagoga a pedagog tým, pak inkluze funguje.
28. Je to náročné, ale je fajn, že je tam asistent, který spolupracuje s pedagogem. Je to opravdu pomoc.
29. Je nedomyšlená.
30. Mel by byt individuální přístup ne vždy je to přínosem.
31. Nesouhlasím v případě psychického postižení.
32. Spíš negativní, nemám pocit, že by jsme to zvládli efektivně.
33. Není vhodná ve všech případech, ale může žákům pomoci
34. Myslím si, že náš stát není dostatečně připraven na inkluzi.
35. ?
36. Žákům se svp se v hlavním proudu nedostává speciální péče odborníků, kterou potřebují. Učitelé s asistenty v početných třídách nemohou ani přes veškerou snahu poskytnout takovou péči, kterou potřebují děti s SVP.
37. Ne vždy je na správném místě.
38. Žáci se speciálními potřebami u nás na škole nejsou schopni se přizpůsobit kolektivu, myslím, že na speciální škole by jim bylo mnohem lépe.
39. Inkluze je důležitá.
40. Podle mého názoru je nedomyšlená. Sama jsem pracovala jako asistent pedagoga při studiu a vím, že mnoho učitelů na inkluzi není připraveno. A poté jsem měla možnost učit a mít asistenta pedagoga ve třídě a měla jsem opačný problém. Asistent bez mého

pobídnutí nepracoval, a to i přesto, že jsme spolu měli několik konzultací na téma, jak bych si představovala jeho práci. Proto si myslím, že inkluze je nedomyšlená a nedořešená. Bohužel.

41. Neuznávám inkluzi, žáci by měli být, tam kam patří.
42. Myslím si, že děti s vadami se lépe cítí se stejnými jedinci v kolektivu. Záleží však na stupni postižení. Některé děti mohou naopak zdravé děti táhnout kupředu k lepším výkonům – ale to je opravdu u lehkých vad.
43. Je to velmi individuální, setkala jsem se s žákem, který je díky inkluzi velmi spokojený ale i s žákem, kterému by to více šlo ve škole speciální.
44. U některých žáků je možná, některé děti jsou začleněny tak, že jim ostatní pomáhají, mají je rádi, ale sami je nevyhledávají, nehrají si s nimi nekomunikují. Některé děti narušují výuku tak, že není možná. Ostatní děti nemohou v hodině v klidu pracovat a soustředit se.
45. Dle mého je inkluze nedomyšlená. Pedagogové nejsou připraveni na takovou zátěž, která s inkluzí přichází. Některá začlenění žáků jsou nesmyslná a spíše ke škodě. Kvalitnější přepracování celé problematiky by mohlo přinést lepší výsledky, které všichni původně očekávali.
46. Ne vždy je vhodné, některým žákům by bylo lépe ve speciálních třídách
47. Ihned zrušit.
48. Vhodný model jen pro určitá postižení (SPU, zrak, sluch, lehčí tělesné), nevhodné pro MR, těžké poruchy chování.
49. Nemám s ní problém za předpokladu dostatečně nastavených podmínek, dostatečného vybavení, proškolení pedagogů a za předpokladu optimálně poskládaných tříd co do počtu a intelektu žáků.
50. Souhlasím.
51. Dobrá věc, ovšem chybí podmínky – menší třídy apod.
52. Trápení jak pro učitele, kteří nemají dostatečné znalosti ze speciální pedagogiky, tak pro integrované žáky, kteří nezvládají učivo, pokud se jim plnohodnotně nevěnuje učitel, ale jen nevzdělaný asistent, integrované děti jsou pro svou jinakost stejně z kolektivu vyloučeni.
53. Určitě je lepší, aby děti s různými problémy byly vyučovány ve speciálním školství, kde jsou na to lepší odborníci než my obyčejní učitelé. S inkluzí rozhodně nesouhlasím.
54. Řekla bych, že inkluze není komplexně promyšlena. Někteří pedagogové nevědí, jak s těmito dětmi, ale také s asistenty pracovat. Navíc jsou zavaleni mnohdy nesmyslnou

administrativou. Samozřejmě má inkluze své opodstatnění, ale přijde mi, že mnohdy pedagog zastává práci rodičů, kteří se dítěti nevěnují a poté je tady škola, která má všechno dohnat.

55. Nedomyšlená, zbrklá, kompletně špatně.
56. Tak jak je to nastavené teď, katastrofa! Velký omyl!
57. U žáků s autismem v kombinaci s mentálním postižením je to nesmysl. Ničí to nejen celou třídu, ale i psychiku učitele. Pokud je AP líná, je to přímo hrozné. Mám na starosti nejen děti ve třídě, ale také dítě s postižením a AP s mobilem v ruce. AP je dobrá intrikánka, na patričních místech se umí dobře prezentovat. Za zavřenými dveřmi třídy se změnil v ulhané líné stvoření. Dokonce mě bez mého vědomí nahrávala. Dítě má STMR, musí se vzdělávat podle LMP. Upozornila jsem na nevhodnost, nic.
58. Dobrá věc, ale ne vhodná pro všechny žáky se ŠVP.
59. Myslím, že by děti měly dostat šanci. Avšak by měly být zváženy jeho schopnosti a přihlédnuto k tomu, zda je inkluze v jeho celkový prospěch.
60. Myslím si, že inkluze je dobrým nápadem, jen bohužel není zcela promyšlená. Žákyně v mě třídě má minimální výstupy, tudíž její učivo se ani v nejmenším nerovná celé třídě. Často žákyně společně s asistentkou odchází mimo třídu, aby měly klid na vysvětlování. Nedokáží si představit, že by takových dětí bylo ve třídě více.
61. Zbytečné, děti s mentálním postižením se špatně začleňují do zdravého kolektivu, učivo "normálních" dětí nezvládají, zdržují práci učitele místo aby se věnoval ostatním dětem. Těmto dětem by bylo lépe v menším kolektivu, mezi dětmi s podobnými problémy, upraveným vzdělávacím programem.
62. Inkluze je vhodná pouze v některých případech. Pokud je narušující a omezuje ostatní žáky je spíše nevhodná.
63. Souhlasím, pokud se žák učí stejné učivo. Ne když má snížené výstupy.
64. Inkluze ano, ale ne u všech dětí.
65. inkluze fungovala dobře dávno před tím, než ji neohleduplně zavedli do škol, čímž poškodili většinu inkludovaných žáků.
66. Na naší škole probíhala ještě před oficiálním zavedením, je předimenzovaná, často zbytečná v případě, že dítě odmítá spolupracovat, domácí příprava je nedostatečná a zákonní zástupci neplní domácí přípravu ani z 50 %.
67. Nedomyšlená, asistenty na druhém stupni nám odebírají, střídají se – velmi nevhodné. Nikdy jsme neměli více než 1 asistenta ve třídě.

68. Velmi neovladnutá akce. Některým dětem je lépe ve speciální škole, kam je těžké je dostat. Problém je v kvalitě asistentů. U nás na škole jich je 8, z toho 2 kvalitní (1 z toho učitelka v důchodu), 2 jakž takž, zbytek katastrofa. Konkrétně já mám asistentku s psychiatrickou diagnózou, pod prášky, naprosto laxe, je spíš na přítěž, než aby mi ulehčila.
69. Není promyšlená.
70. Fakt hodně nepovedené.
71. Ne moc dobrý tah.
72. Je to individuální. Nesmí výrazně rušit ostatní.
73. Nesouhlasím s ní.
74. Bez komentáře.
75. Souhlasím s ní, ale neměla by hodně narušovat výuku. Jestli by narušovala moc výuku, že by se ostatní žáci nemohli soustředit, tak to raději nemít inkluzi.
76. Nedotažená.
77. Je nezbytná.
78. Realizovatelná pouze v menší skupině žáků. Za stávajících podmínek komplikuje proces vyučování.
79. Nedomyšlené.
80. Je to dobrá myšlenka, ale nesprávně pojatá a české školství ji neumí ve většině případů dělat správně. Vysoká náročnost na pedagoga a dlouhá doba pro získání asistenta. Nedostatečné ohodnocení asistentů. Inkluze v teorii a v praxi jsou dvě zcela odlišné věci.
81. Není povedená.
82. Velké množství dětí ve třídě, poslední slovo má se zařazením na školu rodič, nedostatečné vzdělání asistentů, pedagog neumí s asistentem pracovat, asistent pouze sedí u jednoho žáka. Celý systém je velmi špatně nastaven.
83. Podporuji.
84. Stále si myslím, že by děti se SVP měly být sami ve třídě, společně s jejich stejně mentálními vrstevníky inkluzi rozhodují lidé, kteří nepracují ve školství, rodiče, kteří se nepodílí na výchově a vzdělání mají plnou míč v rozhodování o umístění svého dítěte do zařízení – inkluze není vypracovaná na naše podmínky a nebyl bran zřetel na podněty a zkušenosti učitelů.
85. Inkluze je nedomyšlený tah.
86. Souhlasím s ní.

87. Blbost. Není reálné začlenit všechny děti s,, postižením,,. Pro zdravé děti budou tyhle děti pořád jiní.
88. Asistent je v dnešní době opravdová pomoc
89. Je to blby nařízení a nesouhlasím s tím.
90. PPP by měly více spolupracovat s pedagogem, brát jeho názory.
91. Je to dobrý nápad.
92. Nemyslím si, že je vhodná pro všechny.
93. Inkluze by byla fajn, pokud bychom jako pedagogové měli skutečnou podporu speciálních pedagogů a pokud by asistenti pedagoga byli mnohem kvalitněji vyškolení a motivovanější vykonávat svou práci svědomitě. Dokud budou jako asistenti pedagoga pracovat lidé bez špetky empatie a jakéhokoli povědomí o práci s postiženými dětmi, nemá inkluze šanci na úspěch. Pedagog to v 30hlavé třídě sám nevytrhne, obzvláště jedná-li se o žáka s kombinovaným postižením (např. autismus + lehká mentální retardace).
94. Pokud má dítě větší rozmezí některé z poruch, proč má IVP a SVP, tak by mělo navštěvovat speciální školy, není to dobré ani pro samotné dítě, ani pro ostatní spolužáky.
95. Není to šťastná volba. V podstatě s inkluzí nesouhlasím.
96. Nefunkční, nedomyšlená.
97. Je to dobrá věc, pokud jsou dobré podmínky. Např. podpora speciálních pedagogů, psychologů, možnost malých studijních skupin a samozřejmě spolupráce školy, učitelů, asistentů, žáků a jejich rodičů. Když je zájem a chuť to dobře všechno zorganizovat, může to být dobré.
98. Pro většinu žáků. Kteří ji mají, není zase tak nutná.
99. No coment.
100. Nejednotnost.
101. Děti s mentálním postižením by se měly vzdělávat na speciálních školách, v jiných případech nejsem proti inkluzi.
102. Myšlenka krásná, provedení děsivě špatně.
103. Nedomyšlená, nedopracovaná, důležitá pro většinu dětí se spec. Potřebami.
104. Inkluze je dle mého názoru velmi zbytečná, žáci by se měli vzdělávat v rovnocenných skupinách, aby nebrzdili ostatní žáky. Měli jsme a máme výborné praktické školy, škoda, že se od nich upouští.
105. Zátěž pro učitele.

106. Bylo to na sílu. Naštěstí moji žáci jsou běžně vzdělavatelní, ale kolegyně vedle má žáka stále na úrovni o 2 třídy níž, a to už je spíš jako malotřídka. Dítě se začíná vzdalovat kolektivu a tady podle mě neplní inkluze svůj účel. Pokud mají děti poruchy chování a ruší zbytek běžných dětí. je to taky za hranou. Inkludované děti by neměly nikoho omezovat na jeho právech a zároveň by se mělo přihlížet i k jejich možnostem v kolektivu běžných dětí alespoň trochu obstát.

107. Je důležitá.

108. Pro mě je schopný asistent velkou pomocí. Především u diabetu dítěte. V takových případech je inkluze na správném místě.

109. Nesouhlasím s ní.

ANOTACE

Jméno a Příjmení:	Monika Tomčíková
Katedra nebo ústav:	Ústav speciálněpedagogických studií
Vedoucí práce:	Mgr. Eva Urbanovská, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020

Název práce:	Náplň práce asistenta pedagoga v základních školách a jeho význam z pohledu pedagoga
Název v angličtině:	The work of the assistant teacher in primary schools and its importance from the point of view of the teacher
Anotace práce:	Bakalářská práce pojednává o náplni práce a důležitosti asistenta pedagoga v základních školách z pohledu pedagoga, jenž s ním spolupracuje. V teoretické části se věnujeme vysvětlení pojmů integrace, inkluze a dalších témat ve spojitosti s pojmem asistent pedagoga. V rámci praktické části bylo provedeno dotazníkové šetření zaměřené na názory pedagogů. Byla provedena analýza získaných odpovědí a následně popsány dosažené výsledky.
Klíčová slova:	Asistent pedagoga, speciální vzdělávací potřeby, podpůrná opatření, náplň práce, spolupráce, důležitost, pedagog

Anotace v angličtině:	<p>The bachelor thesis is about the content of the work and the importance of the assistant teacher in primary schools from the perspective of the teacher who cooperates with him. In the theoretical part, we explain the concepts of integration, inclusion and other topics in connection with the term assistant teacher. Based on the practical part, a questionnaire survey was conducted focusing on the opinions of teachers. The obtained answers were analyzed, and the results obtained were described.</p>
Klíčová slova v angličtině:	<p>Assistant teacher, special educational needs, support measures, job description, cooperation, importance, teacher</p>
Přílohy vázané v práci:	<p>Příloha č. 1 Dotazník. Příloha č. 2 Přepis odpovědí otázky č. 23 v dotazníku.</p>
Rozsah práce:	<p>66 stran, 12 stran příloh, 2 strany anotace</p>
Jazyk práce:	<p>Čeština</p>